СР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые уулиин урда тээхи окружной зүблөөнүүд дээрэ нэгэн дуугаар дэмжэнэд

ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

УРЯТ ҮНЭН

С-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

34 (9788) | 1962 оной февралиин 9, пятница | Сэн 2 мүнгэн

1962 ОНОЙ МАРТЫН 18-да СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА

Р БАЯСХАЛАНГАЙ ОН БАЙДАЛДА

слэл хото Улан-Удэ, менай, Зэдын, Кабан- хэнэй аймагуудһаа -Удын городой 395- н округой түлөөлэг- ын урда тээхи суг- амта 700 гаран хүн ларба.

үдэшын 6 час. Сове- байшангай Ехэ зал ведые һунгаха 395- н округой һунгал- суглаае партиин ур- нүхэр Ченкиров нээ- рховно Соведэй Сою- һунгаха Улан-Удын хи һунгуулиин окру- -эй Верховно Соведэй нуудай Соведые Рос- а һунгаха Эрхүүгэй иин округой депута- ивүүдэй зүгһөө дэб- кандидадуудые зүб- суглаанай зүблэхэ

туулиин урда тээхи рүүлэгшэ, КПСС-эй комой секретарь нү- Доржо Банзаровай итудай багша, түү- ндидат нүхэр Егу- .

Ленинэй орденто ПВЗ- н коллектив хадаа но Соведэй депутад- КПСС-эй ЦК-гэй Нэ- ь, СССР-эй Министр- Түрүүлэгшэ Никита щевые дэбжүүлээ. Тус тивтэй нэгэн доро ай багшанар, сту- алба хаагшад айхаб- баясхалангай оршон лэ Никита Сергееви- кандидадаар дэбжүү- нүхэр Егунов хэлэбэ.

в саашань үгэеэ үр- ураа, СССР-эй Вер- депутадуудта канди- үүлхэ үедэ нүхэр дурдааһүй, тэрэниие он дэбжүүлээгүй нэ- в байхагүй гэжэ тэм- а Сергеевич Хрущев болон гүрэнэй гай- -ябуулагша, теоре- ын үнэн сэхэ шаби, й дээрэ энхэ амга- найрамдалай хэтэдээ лөө эсэшэ сусаша- хүн болоно. Имэл

Һунгуулиин 395-дахи окружной суглаанһаа

хүн манай кандидат болон дэбжүү- лэгдэхэ ушартай гэжэ нүхэр Егунов хэлэнэ.

— Манай институдайхид дэб- жүүлһэн кандидадыемнай нэгэн хүн шэнгеэр дэмжэхыетнай та бүгэдые уряалхые намда даалгаа һэн. Нүхэр Никита Сергеевич Хрущевой канди- датурые бүгэдөөрэн дэмжэхэ, тэрэ- нэй түлөө ерэхэ һунгалтада дуугаа бултадаа үгэхыетнай үнэн зүрхэнһөө гуйнаб,— гэхэдэнь зал соо нэрьемэ альга ташалган болоно.

Зэдын аймагай Борьёогой совхо- зой комбайнер нүхэр **Метелкин** три- бунада гаража ерэнэ. Тэрэ хадаа СССР-эй Верховно Соведэй депутад- та кандидадаар нүхэр Хрущевой дэбжүүлэгдэһэндэнь Зэдын аймагай ажалшад айхабтар ехээр баярлаа, үнэн зүрхэнһөө тэрэ дурадхалые дэмжээ. Манай зэдээрхин нүхэр Хру- щевой түлөө барандаа нэгэ хүн шэн- геэр дуугаа үгэхэнь лаб бата гэжэ нүхэр Метелкин хөөрэбэ. Удаань үгэ хэлэһэн заводой ахалагша мас- тер нүхэр **Мефедьев** предприятиин коллектив СССР-эй Верховно Сове- дэй депутадта Никита Сергеевичын кандидат болгоһон дэбжүүлэгдэһые тон баяртайгаар уттаад, бүгэдөөрэн дэмжээ гэжэ мэдүүлээ.

— Манай паровозо-вагонно заво- дой хүдэлмэришэд, инженер, техни- гүүд, алба хаагшад СССР-эй Верхов- но Соведэй депутадта нүхэр Хруще- вые кандидат болгон дэбжүүлхэ зуу- раа, энэ суглаанда хабаадаһан газар газарай түлөөлэгшэд, таанад манай кандидадые дэмжыт гэжэ өөрынгөө коллективэй зүгһөө ханданаб—гэ- жэ орденто ПВЗ-гэй түлөөлэгшэ нү- хэр **Абагаев** хэлэбэ.

Тэрэл суглаан дээрэ 395-дахи округһоо депутадта кандида- даар КПСС-эй ЦК-гэй Президиу- мэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Со- ведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ле- онид Ильич Брежневые дэбжүүлһэн байнабди гэжэ нүхэр Абагаев хөөрэ- бэ. Тиихэ зуураа нүхэр Брежневэй алдарта замайнь габьяата намтарые суглаанда хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Нүхэр Брежнев манай этигэл найдабариие харюулха эгээл най- дамтай, гүрэн түрын элитэ ажал- ябуулагша мүн гэжэ һүүлээрнь тэм- дэглэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта канди- дадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр Леонид Ильич Брежневые Улан-Удын модоной заводой коллек- тив бүгэдөөрэн дэмжээб- ди, тэрэнэй түлөө дуугаа эрхэ бэшэ үгэхэмнай лаб бата гэжэ тэрэ заво- дой хүдэлмэришэн нүхэр **Луговой** мэдүүлбэ.

ПВЗ-гэй ахалагша мастер нүхэр **Шилков** трибунада гараба. Манай за- водой коллектив СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар суг- таа хүдэлжэ байһан, бултанда хүндэ- тэй болоһон габшагай бэрхэ нүхэ- рөө — Иннокентий Лаврентьевич Щаповые дэбжүүлээбди гэбэ.

Иннокентий Лаврентьевич 1918 ондо түрэһэн, 1935 ондо ФЗУ дүүр- гээд, 1938 он болотор Сэлэнгын уһан замай управленидэ хүдэлһэн хүн. Тиигээд сэрэгэй албанда абта- жа, тэндэ 1947 он болотор алба хэ- бэ. Армиһаа бусамсаараа ПВЗ-дэ һу- рагша-электригээр хүдэлжэ захалаа бэлэй. Тэрэ гэһээр 15 жэл соо тэрэл заводтоо, тэрэл цехтээ ажаллана. Мүнөө электригүүдэй бригадир, ком- мунис ажалай ударник, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадагша, уралан нарижуулагша, ухаалан зо- хёогшо—иимэ намтартай бэрхэ хүн юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

— Манай дэбжүүлһэн кандида- дыемнай дэмжыт гэжэ таанадые уряалнаб.Манай кандидадые бүрид- хэлдөө абахыень 395-дахи һунгуу- лиин округой комиссиие гуйнаб,— гэжэ нүхэр Шилков хэлэбэ.

Һүүлээрнь үгэ хэлэһэн нарин сэм- бын фабрикын бүд нэхэгшэ нүхэр **Белоногая,** Кабанскын совхозой шу- буушан нүхэр **Чуманов,** Советскэ Ар- миин офицер майор **Седопластов,** ме- бельнэ фабрикын хүдэлмэришэн нү- хэр **Коновалова** гэгшэд өөһэдынгөө коллективүүдэй үмэнэһөө халуун үгэ хэлэхэтээ хамта нүхэр Щаповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһыень тон зүб- шөөжэ, нэгэн дуугаар дэмжэжэ бай- һанаа мэдүүлбэ.

Улан-Удын оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой этигэмжэтэн нүхэр **Петунов** үгэ абажа, СССР-эй Верхов- но Соведэй Национальностьнуудай Соведые Россин Федерациһаа һунга- ха Эрхүүгэй 8-дахи округой депу- тадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Ми- хаил Алексеевич Ясновые дурсагда- һан коллективэй дэбжүүлһэн тухай хөөрэжэ үгэбэ.

— Нүхэр Ясновые СССР-эй Вер- ховно Соведэй депутадаар 1958 он- до һунгаа һэмди. Михаил Алексеевич манай этигэл найдабариие үнэн зүр- хэнһөө, тон һайнаар харюулжа бай- на. Мүнөө дахин һунгахадамнай тэ- рэл шэнгеэр депутадайнгаа уялга дүүргэхэнь лабтай гэбэ.

Зэдын вольфрам-молибденэй ком- бинадай Холтосон гэжэ уурхайн аха- лагша инженер нүхэр **Чепурин,** рес- публикын больницын врач нүхэр **Гармаев,** Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой халаанай мастер нүхэр **Плот- никова** гэгшэд үгэ хэлэжэ, нүхэр Ясновой кандидатурые дэмжээ.

Суглаанай түгэсхэлдэ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведые һунгаха Улан-Удын городой 395-да- хи һунгуулиин округһоо депутадта кандидадуудаар нүхэр **Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, И. Л. Щапов** гэгшэ- дые, мүн Эрхүүгэй 8-дахи һунгуулиин округһоо депутадта кан- дидадаар нүхэр **М. А. Ясновые** дэб- жүүлхэ, эдэ округуудһаа һунгагда- хаар зүбшөөлөө үгэхыень тэдэниие гуйха гэһэн шиидхэбэри баталан аб- таба. Мүн 484 хүн этигэмжэтэ нюурнуудаар һунгагдаба.

Улан-Удын городой 395-дахи бо- лон Эрхүүгэй 8-дахи һунгуулиин ок- ругуудай һунгагшадта хандаһан хан- далга баталан абтаба.

Г. Цыреторов.

— НЭГЭН ҺАНАЛ —

КАБАНСК. (Телефоноор абта- ба). Каменск поселогто олон зо- ной хабаадалгатай һунгалтын ур- да тээхи суглаан болоо.

Түрүүлэн үгэ абаһан Тимлю- гэй цемент-шиферэй заводой транспортна цехын мастер, ком- мунис ажалай ударник С. И. Рад- кевич иигэжэ мэдүүлээ:

— СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Кабанска һунгуулиин № 417 округһоо КПСС-эй ЦК- гэй Президиумэй гэшүүн нүхэр Г. И. Вороновые дэбжүүлнэб.

Удаалуулан үгэ хэлэгшэд — Дуденко, Лимонов болон бусад тэрэнэй дурадхалые дэмжэбэд.

СССР-эй Верховно Соведэй На- циональностьнуудай Соведтэ һун- гаха Кабанска һунгуулиин № 417 округһоо СССР-эй Госпланай тү- рүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Гүрэнэй шангай хоёр дахин лау- реат Василий Михайлович Рябиковые дэбжүүлхые заводой хү- дэлмэришэн нүхэр Ершов дурад- хаба. Тэрэниие нь нүхэд Яковти- на, Тогов, Хабутников гэгшэд дэмжээ.

И. ЕВСЮНИН.

Түгнын таряашад дэбжүүлнэ

СССР-эй Верховно Со- ведэй депутадта кандидаду- дые дэбжүүлгэдэ зорюулагда- һан хамтын суглаанда «Эр- дэм» совхозой (Мухаршэбэрэй аймаг) 270 хүн ерэбэ. Совхо- зой хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хааг- шад СССР-эй Верховно Сове- дэй Союзай Соведтэ һунгаха Улан-Удын хүдөөгэй 396-дахи округһоо депутадта кандида- дуудаар дэбжүүлэгдэһэн нү- хэд О. В. Куусинен, Г. И. Во- ронов, В. Р. Филиппов гэгшэ- дые хүндэтэйгөөр дэмжэбэд.

Удаань СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуу- дай Соведтэ һунгаха Бичурын 413-дахи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадууд дэб- жүүлэгдэбэ. Ажахын комбай- нер нүхэр Калашников нүхэ- дэйнгөө урда гаража, КПСС- эй ЦК-гэй Президиумэй гэ- шүүн, СССР-эй Министрнүү- дэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэ- гэдэхи орлогшо А. Н. Косыги- ниие тус округһоо депутадта кандидат болгон дэбжүүлнэб гэхэдэнь зал соо альга та- шалган дарьяшана.

Совхозой агроном эхэнэр нүхэр О. А. Локеенок сценэ дээрэ гарана. Хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэл оролдолгоёо гаргажа, һайн амжалта туйлажа ябаһан, республикын мэдээжэ мэргэ- жэлтэ, мүнөө Заганай колхо- зой агрономоор хүдэлжэ бай- һан Юлия Ивановна Лютае- вае 413-дахи округһоо һунгаг- дахаар дэбжүүлнэб гэжэ тэ- рэ хэлэбэ. Нүхэр Локеенок гэгшын һүүлээр трибунада га- раһан бэрхэ кукурузашан Ф. Е. Максимов, 2-дохи отде- лениие эрхилэгшэ В. П. Кор- наков, хүдэлмэришэн А. Ц. Батомункуев болон бусад һа- наһан бодоһон үгэеэ хэлэжэ, нүхэр Лютаевае магтаад, ма- най найдабари харюулхал хүн гээшэ гэжэ мэдүүлбэд.

Бичурын 413-дахи округһоо депутадта кандидадаар нүхэд **А. Н. Косыгин, Ю. И. Лютаева** гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол абаба.

Б. Жамбалов.

арадай национальна генеральна хи ассамблейдэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг

арадай национальна генеральна хоёрдохи ассам- ын Республикын премьер-министр доктор Фидель а нүхэр Н. С. Хрущев бэшэг эльгээжэ хандаа. э хабаадагшадые совет арадай, Советскэ прави- үгһөө, өөрынгөө зүгһөө халуунаар амаршалаа. шэгүй тэмсэлшэ-революционер Фидель Кастрын өөрынгөө революционно правительствые тойрон Кубын арадай нягтаар жагсаад, ороноо политиче- ическа, социальна талаар шэнэдхэн хубилгаха э ехэ амжалтануудые туйлаһан баримта совет асуулна гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

найрамдалда дуратай орон юм. Энэ орон хэндэ- хэдэггүй. Зүгөөр Кубын арадай сүлөөтэ бэеэ рэнэй бии байһантай уласхоорондын хархис этэ- магай түрүүндэ, США-гэй империалис этэгээдүүд сэнэгүй, тиигээд Кубада эсэргүү үгэсэлгэ дахяад айна. Энээниие Пунта-дель-Эстедэхи конференци тодоор бүхы дэлхэйн хүн зондо харуулаа гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

ансаарданги бэшэ, Латиин Америкын оронуудта, бэрсэгэй бүхы газар нютагуудта дэлгэржэ бай- й һанал нэгэдэлгын дайшалхы хүдэлөөн Амери- алистнуудай, тэрээндэ туһалагшадай харата муу- дые таһалдуулха хэрэгтэ Кубын арадта туһалха. ойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай н арадай хэжэ байһан баатарлиг, эрэлхэг зориг- даа шэрүүн шанга тэмсэл хэжэ бэеэ даанхай олоод, коммунистическэ общество байгуулжа ндэ, совет хүнүүдтэ, тон ехэ ойлгостой дүтэ н хүндэтэ аха дүүнэр, Советскэ Союзай ара- тай хододоо һанал нэгэдэнги байхал! гэжэ Н. С. олон тэмдэглээ.

ю урда табигдажа байһан политическэ шухала ые шиидхэлгэдэ ехэ амжалта туйлахыень Кубын ональна генеральна хоёрдохи ассамблейдэ Н. С. эн байна. Ассамблей хадаа империализмын, тэ- рлигоор дахан ябажа, өөһэдынгөө оронуудай аша түбэг татагшадта сүлөөтэ арадай шэнэ сохилто хэ гэжэ этигэн найдажа байһанаа Н. С. Хрущев мэдүүлээ.

Эрдэм ухаанай, техникын талаар Ленинскэ шангуудые олгохо комитедтэ

Эрдэм ухаанай, тех- никын талаар Ленинскэ шангуудые олгохо коми- тедэй пленум февра- лиин 7-до хүдэлмэреэ эхилбэ.

Комитедэй түрүүлэг- шэ, СССР-эй Наукануу- дай академиин прези- дент академик М. В. Келдыш пленумые нээ- гээ.

Комитедэй тусхай һалбаринуудай секци- нүүдэй хаража үзэһэн хүдэлмэринүүд тухай материалнууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэбэ.

1962 ондо Ленинскэ шангуудые олгохо хү- дэлмэринүүдые табиһан организацинуудай тү- лөөлэгшэд зүбшэн хэл- сэлгэдэ хабаадалсахаа уригданхай.

Саашадаа үргэнөөр зүбшэн хэлсэхын зо- рилгоор эгээ һайн хү- дэлмэринүүдыень коми- тедэй пленум шэлэжэ абаха байна. Тэдэ хү- дэлмэринүүдэй список хэблэлдэ толилогдохо.

АРАДАЙ АРТИСТ— АРАДАЙ КАНДИДАТ

Үдэрэй эгсэ 3 час. Хүдөө ажахын институдай ветери- нарна, агрономическа болон бусад факультедүүдэй сту- дентнэр, багшанар, алба хааг- шад, болон хүдэлмэрилэгшэд актова зал соо олооро суг- ларба. Эдэнэр гүрэнэйнгөө дээдэ органдо депутадуудаар һунгагдаха кандидадуудые дэбжүүлхэеэ суглараа бшуу.

Суглаае институдай партий- на организациин секретарь П. И. Гершман нээбэ. Түрүү- лэн үгэ абаһан багша нүхэр Кочергина КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тү- рүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущевые Улан-Удын һунгуу- лиин 395-дахи округһоо депу- тадта кандидадаар дэбжүүлхэ дурадхал оруулба.

Ленинэй орденто паровозо- вагонно заводой мүн багша- нарай институдай дурадхал- нуудые халуунаар дэмжэхэ- тээ зэргэ, багша Михаил Се- менович Кобед СССР-эй Вер- ховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежневые депутадта канди- дадаар дэбжүүлнэ.

— Улан-Удын һунгуулиин 395-дахи округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн бэрхэ мэргэжэлтэ электро-за- һабарилгын цехын электригүү- дэй бригадир Иннокентий Ла- врентьевич Щаповые дэмжэ- нэбди,— гээд багша нүхэр Ишигенов хэлэбэ. Энэ нүхэр- най арбан табан жэлэй тур- шада ажал хүдэлмэридөө ша- дамар бэрхэ, арад зондоо ал- дартай суутай болонхой. Ган- сахан бэеэ абаад, эрдэм мэр- гэжэлээ дээшэлүүлдэг бэшэ, харин Иннокентий Лаврентье- вич гансахан нэгэ жэлэй ху- гасаа соо урган ябаа 18 залуу нүхэдөө электрослесариин мэр- гэжэлдэ һургаа юм. Мүн ура- лан нарижуулга, ухаалан зохёолгые саг үргэлжэ нэбтэ- рүүлжэ байдаг. Имэл нүхэрнай хү- дэлмэришэдэй этигэл найдаба- риие харюулха байха.

Багша Ильин үгэ абажа, трибунада гарана. Тэрэ КПСС- эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Михаил Андреевич Сусловые 411 округһоо депутадта кан- дидадаар дэбжүүлхые дурад- хаба. Технологическа факуль- тедэй деканай орлогшо Г. М. Балкова, тус факультедэй пар- тийна бюрогой гэшүүн В. М. Мельник гэгшэд энэ һанам- жыень халуунаар дэмжээ.

Үнинэй багша В. Ф. Ива- новто үгэ үгтэнэ.

— СССР-эй Верховно Со- ведэй депутадта кандидадаар Советскэ һунгуулиин 411-дэхи округһоо СССР-эй арадай ар- тист Лхасаран Линховоиниие хүдөө ажахын институдай кол- лективэй зүгһөө дэбжүүлхэ дурадхал оруулнаб,— гэжэ тэрэ дурадхаба.

Энэ һанамжыень багша М. Б. Иванов, зоотехническэ факультедэй курсын комсорг, студент Хажеев болон бусад нэгэн дуугаар дэмжээ.

Һунгуулиин Улан-Удын № 395 округһоо СССР-эй Вер- ховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министр- нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. С. Хрущевые,** СССР-эй Вер- ховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич **Брежневые,** Улан-Удын ПВЗ- гэй электро-заһабарилгын це- хын электригүүдэй бригадир **Щапов Иннокентий Лаврен- тьевичые,** мүн 411-дэхи округ- һоо **Михаил Андреевич Сусло- вые,** СССР-эй арадай артист **Лхасаран Линховоиниие** дэб- жүүлхэ гэһэн шиидхэбэри Бу- рядай хүдөө ажахын институ- дайхид нэгэн дуугаар баталан абаа.

Д. Балдуев.

Нүүрһэ малтагшадай кандидадууд

Гусиноозерскын шахтоупра- влениин 7/8, 2/5 шахтануудта шулуу нүүрһэ малтагшадай, предприятиин инженер, техни- гүүд болон алба хаагшадай хамтын суглаанууд боложо үнгэрбэ. Эдэ суглаануудта хамтадаа 400 шахуу һунгаг- шад хабаадаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Совед- тэ һунгаха Кяхтын 418-дахи һунгуулиин округһоо депута- дуудта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевые, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Сус- ловые проходчик Бондарев, хүдэлмэришэд Тихонов, Шун- ков, Кусаранов болон бусад дэбжүүлбэ. Тэдэнэй дурадхал- нууд халуунаар дэмжэгдэбэ.

7/8 шахтын проходчик нү- хэр Ткачук, 2/5 шахтын ма- шинист нүхэр Тиганов гэгшэд республикын суута кукуруза- шан, Кударын совхозой ме- ханизатор **Радна Доржиевич Гонсоруновые** дээрэ дурсаг- даһан округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлээ гэжэ ажалшадые уряалба. Тус ду- радхалые сугларагшад альга ташалгаар угтан хүлеэбэд.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар нүхэд **Куусинен О. В., Воро- нов Г. И., Яснов М. А., Филип- пов В. Р.** гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн бусад коллективүүдэй абаһан үндэр шиидхэбэриие нэгэн дуугаар дэмжэжэ бай- һанаа тэдэнэр мэдүүлбэ.

Р. Балданов, манай корр. Гусиноозерск.

КОММУНИС АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГШЭДЭЙ ҮГЭ

Коммунис ажалай коллек- тивэй нэрэ зэргын түлөө тэм- сэжэ байһан Шэнэ Бэрээнэй мехзаводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай суг- лаан ехэл баяр баясхалан- гай оршон байдалда үнгэрбэ. Эдэнэр мартын 18-да болохо һунгалтын үдэр һунгагдаха нүхэдөө нэр..., арадай эр- хим хүбүүд, басагадые канди- дадаар дэбжүүлхэ гэһэн асуу- дал зүбшэн хэлсэбэд. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ гу- рим тухай мэдээсэл КПСС-эй Заиграйн райкомой секретарь нүхэр Возжаев хэбэ.

Түрүүлэн үгэ абаһан заво- дой хинан шалгадаг мастер Дамби Дамбаев иигэжэ мэ- дүүлбэ:

— Манай предприятиин коллективтэ ехэ эрхэ олгогдо- бо гээшэ. Тиимэһээ би та бү- гэдын үмэнэһөө СССР-эй Вер- ховно Соведэй Националь- ностьнуудай Соведтэ һунгаха Заиграйн һунгуулиин 416-да- хи округһоо депутадта канди- дат болгон Бурядай совнархо- зой түрүүлэгшэ Александр Викторович Давыдовые дэб- жүүлнэб. Нүхэр Давыдов ха- даа томо томо предприяти- нуудые үни удаан хүтэлбэрил- һэн мэргэжэлтэй инженер, бэрхэ ударидагшадай нэгэн байһан туладаа энэ ехэ ту- шаалда дэбжүүлэгдээд хүдэл- жэ байдаг.

Нүхэр Дамбаевай дурадхал тушаа нүхэд Афанасьев, За- играев, Матвеев болон бусад, хамта 10 хүн үгэ хэлэжэ, үнэн зүрхэнһөө дэмжэбэ.

Һунгагшад нүхэр **Давыдо- вые** 416-дахи округһоо һун- гагдаха депутадта кандида- даар дэбжүүлхэ гэһэн шиид- хэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд **Н. С. Хрущев, О. В. Куусинен, Г. И. Воронов, М. А. Яснов** гэгшэ- дые тэдэнэр нэгэ хүн шэнгеэр дэмжэһэн байха юм.

В. Пивоваров.

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР. **Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ Шэнэ-Кубанска районно бай- шангай ажал хүдэлмэридэ оло- ниитэ үргэнөөр хабаадуулагда- на. Үнгэрэгшэ жэл 4 мянган колхозниигууд, совхозой хүдэл- мэрилэгшэд семинарнуудта ха- баадуулагдаа һэн. Тэдэнэр хү- дөө ажахын элдэб асуудалнуу- даар хэды лекцинүүдые дуула- һан, үйлэдбэриин түрүүшүүл- тэй уулзаһан байна. Зураг дээ- рэ: «Ленинский путь» колхозой сахарай свёкло тарижа ургуул- ха оньһожоруулагдаһан звеное даагша Хасан Умаров звено- гойнгоо ажал тухай хөөрэжэ байна. Нёдондо жэл 86 гекта- рай тус бүринөө 285 центнер свёкло тэрэжэ звено хураһан юм.**

ТАСС-эй фотохроника.

Мүнөө колхоз, совхозуудай үйлэдбэрин бүхы һалбаринуудые зохихо руунь томодхожо, тэдэниие ажахын тоосоондо оруулаад, хаа хаанагүй машина, техникын хүсэ үргэнөөр хэрэглэн, түлөөһэнэй гуримые һайжаруулжа, орооһо тариа, һү, мяха, нооһо, үндэгэ болон бусад продуктнуудые элбэг ехээр, шадаал һаа гаргаша багатайгаар абаха зорилго табигдана. Энээн тушаа республикымнай олонхи ажахынуудта горьтой хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй. Гансашье хонишодой бригадануудые бэшэ, мүн үйлэдбэрин бүхы бусад һалбаринуудые ажахын тоосоондо оруулаад, шэнэ гуримаар хүдэлжэ, түрүүшын амжалта туйлажа байһан колхоз, совхозууд олон.

АЖАХЫН ТООСООН—АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУ

Хонин бүриһөө хурьган абтаа

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Үдын совхозой 1-дэхи фермын ажахын тоосоондо ороһон коммунис ажалай бригада: (зүүн гарһаа) бригадир Степан Скворцов, хонишод Василий Хайдуков, Михаил Скворцов, Александр Ревякин, Тихон Борисов, Николай Краснопеев, Павел Скворцов.

Совхозой түб — Удинск тосхонһоо зүүн урагшаа Үдэ мүрэнине хүндэлэн гараад, арба гаран модо ябаадхихада ойн захада 1-дэхи фермын Степан Васильевич Скворцовой хүтэлбэрилдэг хонишодой бригадын байра харагдаха. Энэ бригадамнай совхоз соогоо эгээл түрүүшынхеэ коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

— Энэл даа ажахын тоосоондо ороһон манай эрхим бригадануудай нэгэниинь. Эндэмнай найман эрэшүүл, нэгэ эхэнэр хүдэлдэг байха. Иимэ хүнүүд хэзээдэшье хурьгашадые эридэггүй, тэдээнһээ урзанда арсаа һэн. Мүнөө үедэ хэнэйшье туһаламжагүйгөөр, өөһэдөө шэнэ түл абана,— гээд совхозой главна зоотехник нүхэр Громов бэрхэ хонишодоороо омогорхоно.

Үнэхөөрөөшье энэ огарын хонишодой ажалда магтахаар, һонирхохоор юумэн олон. Малайнь байра зохидхоноор түхеэрэгдэнхэй. Хонидой хотон соо электрын гэрэл ялардаг. Хурьгатай хонидой доро дэбдихэ хохир бэлдэгдэнхэй. Газаань үбһэ, зелёнко һүрилөөтэй түглынэ. Хонидойнь тамир һайн. Бригадын байра байдалтайнь танилсаад байхада, эдэнэр үбэлжэлгэдөө оролдосотойгоор бэлдээ гэжэ ойлгохоор.

Степан Скворцовой бригада ажахын тоосоондо нёдондоной январь һарада ороһон юм. Мүнөө бригададань 1883 хонин, тэрэ тоодо 1198 эхэ хонин тоологдоно.

Бригадынхид нёдондо 640 эхэ хонидһоо 528 хурьга абаа гэхэ гү, али зуун хонин бүриһөө 80 хурьган түлжүүлэгдээ. Тиихэдэ урда жэлэй декабрьда олохон хонин хурьгалаа. Бүхыдөө 580 хурьга 8—10 һаратайдань 34—35 килограммтай болгожо, совхоздоо хамта 192,5 центнер шэгнүүртэйгээр тушааһан байна. Хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, шэгнүүрыень ехээр нэмээһэнэй ашаар абтаһан центнер мяханай өөрынь үнэ сэн 7 түхэриг 88 мүнгэтэ болоо. Харин түсэбэйнгөө ёһоор тэрэнь 13 түхэриг 94 мүнгэтэ болохо зэргэтэй байгаа.

Нооһо абаха талааршье бараг һайн үрэ дүн туйлагдаа. Хайшалагдаһан хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,9 килограмм нооһон абтаа гэхэ гү, али хамтадаа 28 центнер хайшалагдаа. Тиин түсэбэйнгөө ёһоор тэрэнь 20,8 центнер болохо зэргэтэй һэн. Центнер нооһоной өөрынь үнэ сэн урданайхиһаа һураггүй химдараа. Жэшээнь, түсэбөөрөө центнер нооһон 265 түхэригтэ байха аад, бодото дээрээ тэрэниинь 180 түхэриг 50 мүнгэтэ боложо, 85 түхэриг 50 мүнгөөр химдараа бшуу. Мүнгөөрнь тоолоод үзэхэдэ, 9 мянган түхэригэй оронд 11284 түхэригтэ нооһон тушаагдаа гээшэ.

Энэ бригада жэлэй турша соо түлбэриингөө 70 процентдэ хамта 5519 түхэриг абаа. Ажахын тоосоогоор хараалагдаһан түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ, үлөөшэ 30 процент түлөөһэеэ тоолоходонь 2618 түхэриг болоо. Ингээд байхадаа хонишон бүхэнэй һарынь салин 85—90 түхэригтэ хүрэбэ.

Үнгэрэгшэ зун, намар өөһэдөө 500 центнер үбһэ, 300 центнер зелёнко, 600 центнер һолоомо бэлдэжэ абаад, бултыень үбэлжэхэ газартаа зөөгөө.

1962 ондо сабшалангаа, кукуруза тариха газараа наг шэбхээр һайса утэгжүүлхэ, һайнаар уһалха зорилготойнууд. Хэрбээ нёдондо 400 тонно наг шэбхэ тэндээ гаргаһан байбал, энэ жэлдэ баһал 400 тоннһоо бага бэшэ шэбхэ тараахаар шиидэнхэй.

Бригадын хонишод Василий Хайдуков, Александр Ревякин, Иван Темников, Николай Краснопеев, Тихон Борисов, Михаил Скворцов, Павел Скворцов, Александра Брюхова гэгшэд урагшаа һанаатайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг.

— Бидэ һаяхан нютагайнгаа хонишон Димит-Ханда Лубсановагай бэшэгтэй танилсаад, зуун хонин бүриһөө адагынь 100 хурьга, хонин бүхэнһөө 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха гэһэн уялга абаад байнабди,— гэжэ тэдэ хонишод мэдүүлбэ.

Энэ жэлэй түрүүшын кварталда 640 эхэ хонидой тус бүриһөө хурьга абаха зорилготойгоор август, сентябрь һаралнуудта тэдэнээ искусственна аргаар үрэжүүлээ. Шэнэ жэлһээ хойшо хамта 673 хурьган түлжүүлэгдэжэ байнхай.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр болотор хонин бүриһөө хурьга абажа, һайнаар түлжүүлхэ гэһэн уялгаяа тэдэнэр дүүргээд байнхай.

С. Балдуев,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александра Брюхова, Иван Темников.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОЛЫН НЭГЭ ОТАР

Баргажан мүрэнэй хоёр эрье хуу саһаар хушагдажа, үргэн далайн нюруудал нэмжын харагдана. Энээгүүр ашаанай гү, али хүнгэн машинаар гүйлгэлдэхэһөө байтагай, морёоршье, ябагааршье ябахань бэрхэтэй. Шанга һалхи, шуурганай һүүлээр тогтоһон хатуу хүр хүнгэрэг саһые гансал ашаатай тракторнууд хахалжа, гүүртэ, отарануудай хоорондо харгы зам гаргана.

Курумканай хониной совхозой отарануудай хонишод үдэр һүнеэ мэдэхэеэ болинхой. Теэд сүүдхэдээ отара бүхэндэ 20—30 нарай нялсата хурьгадай абтажа байхада амар унтажа хэбтэхэ ямар арга байхаб даа.

...Нэгэ үглөөгүүр ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын ажал хүдэлмэриие хараха гэжэ, Хүрин Гол гэжэ газарта хүрэжэ ерэхэдэмнай, хонишодой халуун хүдэлмэриин хаһа үни эхилэнхэй байба.

—Эндэ Павел Доржиевай даадаг хонишодой бригада үбэлжэжэ байнхай. Эдэнэр 1961 оной эхеэр шэнээр эмхидхэгдэжэ, ажахын тоосоондо оруулагдаа һэн. Тиигээд 16 хүн 3000 гаран хони даажа абаад, нэгэ айл бүлэ шэнгеэр ажаллана. Хонишод мүнөө үбһэ, түлеэгээ бэлдэхэ, хото хорёогоо заһабарилхаһаа эхилээд, бүхы хүдэлмэреэ өөһэдөө хэдэг болоо,—гээд совхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ нүхэр Малыгин маниие хорёо тээшэ дахуулба.

Уужам сэбэр, дундаа олон таһалгатай хорёо соогуур дүн сагаан нарин нооһотой хонид дүүрэн. Эндэ бүхы 1250 эхэ хонидынь хэдэн бүлэг болгогдонхой. Хорёо соогуур ябажа харахада, хонид булта адлишуу, һэргэлэн, ехэнхидээ дунда, зариманиинь дундаһаа дээшэшье хүсэ шадалтай хэбэртэй. Харин энэ үедэ манай хажууда ахалагша хонишон Петр Ангабаев ерэжэ, ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшо тэдыгээр хөөрэнэ.

—Хонидоо 4—5 бүлэг болгожо илганхайбди. Юуб гэхэдэ хонидые илгахада, тэдэнэй түрэхэ болзорынь һайн мэдэгдэхэ, хүсэ шадалыеншье ходо хаража, шалгажа байхада ехэ таарамжатай юм. Тиигээд бага тураһан, муудаһан хонидые дары илгаад, тусгаар харууһа, тэжээлдэ табинабди...

Нэгэ хорёо соо хурьгалжа хүнгэрһэн 50 гаран эхэ хонид гүйлдэжэ ябаад, ехэ хомхойгоор һайхан хяаг үбһэ эдинэ. Нүгөөдэ хорёо соонь мүн тэды толгой хээлитэй болоһон хонид аажам юумэд ходо гэтэжэ, гэдэргээ шагнан, дурата дурагүйгөөр үбһэ эдинэ. Эдэ үглөө мүнөөгүй хурьгалха болоһон хонид гэжэ сохом мэдэхээр. Гурбадахи, дүрбэдэхи хорёонууд соо удахагүй хурьгалха, һая дэлэгэнэжэ ябаһан хонид илгаатай. Баһа нэгэ хорёо соонь 20 гаран хангигаршаг туранхай бэетэй хонид һайхан үбһэ, орооһо тариянай зүйл эдижэ байна.

—Эндэ эгээл хүсэ шадал багатай хонид илгагданхай. Эдэнээ хурьгалха болоторнь һайн хүсэ шадалтай болгохо гэжэ ехэ оролдожо байнабди,—гээд 25 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр хонин ажал дээрэ хүдэлжэ байһан хонишон Н. Доржиева мэдүүлнэ.

Нээрээшье отарын газаа тракторaар шэрэжэ асарһан обоо сомоо түлеэн, һайхан үбһэ, зелёнко дүүрэн. Хони, хурьгадай байра соо ороходо дулаан, һаруул, хуурай, хоёр ханынь хажуугаар нарай хурьгатай хонидой нэгэ нэгээрээ, бүлэг бүлэгөөрөө байха таһалганууд хэгдэнхэй. Эдэ бүгэдые һайнаар обёоржо харахадаа, эндэхи хонишод ажал хүдэлмэридөө эзэн ёһоор хандадаг гэжэ ойлгохоор.

Хүрин Голой хонишод үнгэрэгшэ намар эхэ хонидоо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлээд, мүнөө оройдоол 2 һарын ту... али мартын 20 болот... жа дүүргэхээр хар... һарада 300 шахуу х... хай. Энэ түрүүшын... дүршэл ехэтэй хониш... М. Урбазаева болон б... тойгоор харууһалжа, ... гүйгөөр түлжүүлнэ.

Ажахын тоосоондо... мэриин шэнэ онол... урмашаһан хонишод... дүрбэдэхи жэлдэ еха...

—1962 ондо 100... риһөө 100 хурьга а... бүриһөө 3,5 килогра... шалха социалистичес... бди. Эгээл мүнөө хон... гойень олошоруулха... ехээр ургуулха сагай... байхада, бидэнэр ... хайрлангүй ажаллана... рин Голой хонишод ...

О. Раднаев,

ЛИТР ҺҮН—4 МҮНГЭ

Гурбан жэлэй саада тээ «Родина» колхозой Тамирай һаалиин фермэдэ электрын хүсөөр үнеэд һаагдажа эхилһэн юм. Түрүүшээр нэгэ агрегат тодхогдоһон, тиигэһээр 1959 оной март һарада фермэнь хоёр агрегадтай боложо, һаалишадай хэдэг ажал нилээд хүнгэрөө.

Мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулхын тула колхозой правлени, партийна организациин ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдагынь һайшаалтай. Кяхтын аймагта хэрэглэгдэжэ байһан энэ арга ашаяа харюулаа бшуу. Гэбэл урдань Тамирай фермын 260 үнеэдые 22 һаалишад харууһалдаг байгаа юм. Тиигээд электро-һаалга хэрэглэгдэһэнэй ашаар 12 һаалишад ажалһаа сүлөөржэ, ондоо хүдэлмэридэ хабаадуулагдаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, арбан хүн 26 һаалишадай орондо ажалладаг болоо гэлтэй. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ һураггүй дээшэлһэн байна. Хэрбээ урдань нэгэ һаалишан 14 үнеэе 1,5 часай туршада һаадаг байһанаа мүнөө хахад час соо хүдэлмэрээ дүүргэнэ. Гадна абтаһан һүнэй өөрынь үнэ сэн гурба дахин химдараа гэхэ гү, али литр һүн 10 мүнгөөр абтадаг байһанаа 4 мүнгэтэ болоо.

Мүнөө үедэ тус фермэдэ ажалладаг хүнүүд бүри үсөөрөө. Арбан һаалишад ажалладаг байһанаа наймадаа, тиигээд дүрбэдөө оронхой. Жэшээлхэдэ, Константин Жаркой Александра Агафонова хоёр 106 үнеэ даажа абаад һаажа байдаг. Фермын үнеэд олоороо тигаллажа эхилээ. Энээнһээ хойшо хоёр һара үнгэрхэдэ эдэ хоёр һаалишад 300 шахуу үнеэдые һаадаг болохо. Ажалые иигэжэ эмхидхэхэ жэшээ хаанаһаа эхилэгдээб гэхэдэ, нүхэд Жаркой Агафонова хоёр Ивановска областиин, Шуйска совхозой түрүү һаалишад Заботинтанай үүсх... һэн байха юм.

Фермын үнеэд э... гаар һаагдадаг бо... лай түлөөһэ хуби... гын хэрэглэгдэ... һаалишадай сал... ехэ мүнгэн гар... байгаа. Ажалай б... шэлхэдэ үсөөн хү... рэ ажалладаг, хам... дэлмэреэ оньһон а... нэ ха юм. Тиимэ... шэнэ гуримаар а... һэ абадаг болохо... ажалладаг хүнү... һаанаб, гансал т... хэ гү, али литр һ... мүнгэ түлөөһэ а... адуулагшадта ... абадаг салингай 70... лэгдэнэ.

Колхозой прав... ганизаци энэ фер... тоосоондо оруулха... ба. Малшад фер... ажалые өөһэдынгө... дэг болохо, техник... дые даажа абаха ... зөөдэг автомашин... «Беларусь» тракто... мэдэ даалгагдажа...

Энэ жэлдэ мал... тар газарта кукур... гектар бүриһөө ... ургаса хүряаха з... ба. Тиигэжэ һаал... шэмэтэ тэжээл—с... гахын тула малша... үе болотор газара... жүүлхэ болоно. М... нилээд ехэ сабша... дажа үгтөө.

Үнеэдые уянгүй... жа харууһалха зу... ро-һаалгын агрега... хожо, «Родина» ... ажалайнгаа бүтээс... дээшэлүүлээ бшу... үргэнөөр хэрэглэх... ломжо манай айм... бии.

В. ...
КПСС-э...

АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨҺЭН ТУХАЙ ҺАНАМЖА

Үйлэдбэриин социалис харилсаануудай нэгэн болохо ажахын тоосоон зүндөө хүгжэн дэлгэрхэгүйнь мэдээтэй. Ажахын тоосоое нэбтэрүүлхэ, нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ партийна организациин, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө зохихо анхарал табиһан колхоз, совхозуудта ажал хүдэлмэриинь үрэ дүн һайн байдаг гээшэ.

Колхознигуудай ажалай түлөөһэ зүбөөр тодорхойлхо, түлэхэ гээшэ орёо бэрхэ асуудалнуудай нэгэн болоно. Социализмын үедэ салин хүлһэн (колхозуудтахи ажалта үдэр гү, али мүнгэн түлөөһэн) хадаа социалис ёһоной хубаарилгын гол формо мүн. Энээнэй үндэһөөр ажал хэһэнэй зэргээр эдлэл хэрэгсэл хубаарилха гэһэн экономическа хуули ёһон бэелүүлэгдэдэг байна. Эгээл иимэһээ ажалай түлөөһэ зүбөөр үгэхэ гээшэ үйлэдбэриие улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай, хүдэлмэришэдые урмашуулха байна. Урмашуулгын ёһо гурим ажахын тоосооной шухала хубинь болоно. «Урмашуулха хэмжээн үйлэдбэриие өөдэнь татадаг гээшэ, нэн түрүүн үйлэдбэриие заатагүй арьбадхан сэхэлхэхэ ёһотойбди» гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн.

Нииитын үйлэдбэридэ хабаадаһанайнь зэргээр хүн бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ түлөөһэ үгэхэдөө, ажахын тоосоон ажалшадай хубиин хэрэгые ниитэ гүрэнэй зорилготой таарaлдуулна. Предприяти, колхоз, совхоз үйлэдбэриингөө түсэб һайнаар дүүргэхэ тума ажал хүдэлмэреэ улам һайжаруулха, хүдэлмэришэдые урмашуулха ехэ мүнгэ зөөритэй болохо байна бшуу. Ажахын тоосоон хадаа хүнүүдые урмашуулха ёһо гуримтай нягта холбоотой юм. Эгээл тиимэһээ колхозуудтахи ажахын тоосоое улам нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ мүнөө байһан ажалай түлбэриин гурим таарана гээшэ гү гээд хаража үзэхэ шухала.

Социализмын үедэ иимэ ёһо гуримай үндэһөөр ажалай түлөөһэн үгтэдэг гэбэл: нэгэдэхеэр, хүн бүхэнэй обществодо хэһэн ажалай (ниитын хэрэглэлдэ үгтэһэнһөөнь бэшые) хэмжээгээр, шанарайнь зэргээр түлөөһэ үгтэдэг гэхэ гү, али адли ажалай түлөө адли түлөөһэн үгтэхэ, хоёрдохёор, ажалай бүтээсын дээшэлхэ бүри хүдэлмэришэдэй абадаг салин хүлһэн улам ехэ болодог. Гурбадахяар, ажалшадай олзо доходһоо түргэнөөр ажалай бүтээсэ дээшэлхэ ёһотой.

Манай республикын колхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлһэнэй ашаар, абаһан продукциин хэмжээгээр — үйлэдбэридэхи ажал хүдэлмэриин эсэсэй дүнгүүдээр колхознигуудай ажалай түлөөһэн үгтэдэг болоо. Колхозник бүхэнэй хэһэн хүдэлмэриин хэмжээе тоолоод, ажалыень түлэдэг байһанаа, мүнөө бүгэдөөрөө, коллективээрээ абаһан продукциинь хэмжээгээр хамтын түлөөһэн үгтэдэг болонхой.

Республикын колхоз, совхозуудай ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадануудта, һү һаалиин фермэнүүдтэ ажалай түлөөһэнэй иимэ гурим хэрэглэгдэнэ. Нэгэ жэшээ харуулая. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Банновай хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон бригада 9 хүнтэй юм. 1961 ондо 54 центнер нооһо, 408 центнер хониной мяха абаха, 1360 хурьга абажа томо болгохо гэһэн даабаритай байгаа. Хамта дээрээ 54300 түхэригэй продукци абаха ёһотой байһан. Эды шэнээн продукци абахын тула гаргашалхаар 17676 түхэриг хараалагдаһан, тэрэнэй 11513 түхэригынь салин хүлһэндэ гаргашалха гэгдэһэн байба. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Банновай бригада 45485 түхэригэй продукци абаа. Тэрэ тоодо 52,5 центнер нооһо, 302 центнер хониной мяха абаһан, 1090 хурьга абажа, томо болгоһон байна. Үйлэдбэриинь гаргаша 13662 түхэриг болоо, тэрэнэй 8705 түхэригынь бригадын хонишодто түлэгдөө. Энэ бригадын гэшүүнэй һара бүриин салин дунда зэргээр 647 түхэриг болоно. Январь—июнь һарануудта бригадын нэгэдэхи гарай хонишон 70,90 түхэриг, июль—августда—65 түхэриг, октябрь—ноябрьда—81 түхэриг абажа байгаа.

Ажалай түлбэриие хамта дээрэнь түлэдэг гурим хэрэглэхэдэ колхознигуудай ажалай эдэбхи үүсхэл улам дэлгэрдэг, хүнүүд олон мэргэжэлтэй болохын тулада тэмсэдэг болоно. Иимэ гуримаар ажал түлэхэдэ, ажалай журам һайжаруулдаг, бригадын коллективэй үмэнэһөө гэшүүн бүхэнэй ажал хинан шалгадаг, мүн тоо бүридхэл зүбөөр табиха аргатай болгодог, наряд гэхэ мэтэ олон саарһан бэшэгдэхэеэ болидог.

Ажалай түлбэриин иимэ гурим хэрэглэхэдээ салин хүлһэеэ бултанда адляар үгэхэ, хубаарилха ябадал гаргажа болохогүй. Иимэ юумэнэй болохогүйн тулада тоо бүридхэл һайжаруулха, ажахын тоосооной эрилтын ёһоор хиналта шалгалтын хэрэг улам һайн болгохо шухала. Бригадын гэшүүдэй хоорондо салин хүлһэ хубаарилан түлэхэдөө бригадын хүдэлмэришэн бүхэнэй шадабари мэргэжэл, хүдэлһэн сагынь хараада абалсаха зэргэтэй. Энээнтэй хамта бригадын гэшүүн бүхэн ямар ажал хээб, ямараар хүдэлөөб гэжэ хараадаа абалсажа, ажалай түлбэри үхэ таатай.

Зарим колхозуудта ажалай түлбэри түлэхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд байһан зандаа. Эдэнь социализмын үедэ ажалай түлбэри үгэхэ ёһо гуримые хазагайруулха байна. Жэшээнь, ажалай түлбэриин ургалтаһаа ажалай бүтээсэ ходо түрүүлхэ гэһэн гурим ёһон эбдэгдэнэ. Ажал хэһэнэй зэргээр түлбэринь үгтэхэ гэһэн гурим мүн лэ хазагайруулагдана. Партийна, советскэ органуудай зүгһөө сэхэ заабариин байһаар байтар зарим колхозуудта хүтэлбэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэн хэтэрхы ехэ байдаг. Тиигэн гэхэдэнь юрын колхознигуудай, илангаяа гол шухала мэргэжэлтэй хүнүүдэй—һаалишадай, трактористнууд болон бусадай салин хүлһэн дан бага байна. Ондо ондоо нютагуудта (колхозуудта) колхознигуудай, мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ажалай түлөөһэн яаха аргагүй һэлгүүтэй байдаг. Тиигэбэшье эдэ колхозуудай эрхэ байдалынь, экономиконь, ажал үйлэдбэринь адлирхуу байдаг. Теэд ажалайнь түлөөһэн жэгтэй ондоо байна. Энээниие харуулхын тулада хоёр колхозуудые абаад үзээе. Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозтой адли эрхэ байдалтай—газарыншье, сагай уларилай талааршье адлирхуу юм. Хоюулан нэгэ зонодо ородог, эдеэ хоолой зүйл бэлэдхэлэй нэгэл сэнгээр гүрэндэ худаллана. Ажахыншье хэзээшье хоёр ондоо ааб лаа, эдеэ хоолой зүйл абаха талааршье баһал илгаатай байһаниинь мэдээтэй. Хэды тиимэ болобошье, абаһан продукциин хэмжээнэй үндэһөөр лэ эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, бэшэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэн тогтоогдохо ёһотой.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1961 ондо 10504 центнер һү, 1027 центнер нооһо, 3937 центнер мяха абаһан байгаа. Колхозой мүнгэн олзо 1100 мянган түхэриг болоо. 1962 оной январиин 1-нэй мэдээгээр тус колхоздо 35800 хонин, 2664 үхэр тоологдожо байба. Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 8926 центнер һү, 588,1 центнер нооһо, 2900 центнер мяха абаһан байгаа. Байгша оной январиин 1-дэ эндэхид 26000 хонидтой, 2000 үхэртэй байба. Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз һураггүй томо ажахытай, ехэ продукци абадаг гэжэ эдэ тоо баримтанууд гэршэлэн харуулна. Хэды иимэ болобошье, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хүтэлбэрилэгшэдэйнь, мэргэжэлтэдэйнь, бэшэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь ажалай түлөөһэн нүгөөдэ колхозһоо һураггүй бага байба. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо түрүүлэгшэнь 225 түхэриг, мэргэжэлтэд (агроном, зоотехник) 150 түхэриг, бухгалтер 140 түхэриг, комплексно бригадануудай бригадирнууд (3 хүн) 145 түхэриг һарадаа абадаг байна. Тиигэн гэхэдэнь Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо түрүүлэгшэнь 260 түхэриг, главна агроном 200 түхэриг, главна бухгалтер 180 түхэриг, отделенинүүдые эрхилэгшэд 170—180 ... радаа абана.

Ажалай гаргаш... түлөөһэн хоёр хоо... ажал хүдэлмэри... эдлэл хэрэгсэлэй х... рой хоорондо зүб... һон байха ёһотой ... рэгсэл хубаарилха... ска хуули ёһон ... гээшэ. Колхозуу... тоосоо нэбтэрүүлх... на, советскэ орга... тэлбэрилэгшэд аж... һэ зүбөөр түлэхэ ... хараалаа табилсаха...

Колхозуудта аж... һэ дан ехээршье б... гөөр хүдэлмэриш... шуулхаар, нииты... риие саашадань ... тула колхознигу... эдэбхи бадаруулх... түлбэри тогтоохо ... хэдээ абтаһан прод... жээн, шанар, өөры... хараада абтаха зэ... нүхэр Н. С. Хрущ... декабриин Пленум... хэлээ бэлэй.

Ажалай түлбэр... шуулгын гурим з... лэн, ажахын тоосо... хэ гээшэ эдээ хоол... бэг ехээр абаха зо... хэхэ гол арганууда... Газар тариалангай... лай ехэ арга боло... хүсэд дүүрэнээр х... гэ арга нүхэсэл м...

Б. ...
БКНИИ...
хүдэлм...

Ажал, хүсэ эгээл багаар гаргажа, шадаал һаа ехэ продук... ха гээшэ хүдөөдэхи коммунис байгуулалтын тон шухала ёһо гур...
(КПСС-эй XXII съездын резолюциһаа)

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

…РГА БОЛОМЖОНУУДНАЙ АЛИМ БЭ?

…имэ асуудалаар Сэлэнгын аймагай „Улаан Оронго“ колхозой эдэбхитэд, хүдөө бэшэгшэд рейд хэбэ

…жэлэй тоосоото суглаан ойртобо. Ажахы дотор… …гдээгүй ямар арга боломжонууд бииб гэһэн асуу… …нитуудай досоо түрэнэ.

…Сэлэнгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой …урят үнэн» газетын редакцитай хамтаржа, энэ …хүдөө бэшэгшэдэй, колхозой эдэбхитэдэй хүсөөр …байна. Энээндэ 20 гаран хүн хабаадаа.

…хабаадагшад колхозой бригада, фермэ, гүүртэ, …ар ябажа, малшадтай, механизаторнуудтай хөөрэл… …ай 1962 ондо бэелүүлхэ зорилгонуудые тодор… …гэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудыень, …бии байгаа дутагдалнуудыень элишэлһэн байха юм. …бригадануудаар ябаһанайнгаа һүүлээр тэдэнэр …хүдэлмэриингөө дүн гаргаһан, колхозой правле… …эдэн үнэтэ дурадхалнуудые хэлэжэ үгөө. Рейддэ …ай оруулһан дурадхалнуудые согсолжо, доро то…

…ион литр һү һаахын тулада юун хэрэгтэйб?

…н жэлдэ һү бүри …а юун һаад хээб, …боломжонуудтай …хүсэд хэрэглэгдээ… …колхозой һаалишад… …аралтайгаар хөө… …бди,—гээд рейд… …һан залуу зоо… …лтухинова хөө… …э.

…олохон һаали… …үриһөө 2000 литр… …эшэ һү һаахаар …энээние бэелүүл… …бүхыдөө милли… …һаагдаха ушар… …боломжоёо хү… …тула һүтэй үнеэ… …жа, тусхай харуу… …э дээрэ байлгаха …һанагдана.

…дуугые эһээгээд үгэбэл, һүнэй гараса дээшэлхэ аад, эһээхэ газаргүй. Гадна һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ тушаа һаалишан бүхэнэй харюусалгые ехэдхэжэ, тэдэнэртэ эрилтэ шангаар табиха. Тиимэһээ һаалишан үнеэ хоёр ондоо хүнэгтэ һааха эрилтэтэй. Һү амяарлажа һаагаад тушаахада таарамжатай. Юуб гэхэдэ, түрүүн һаагдадаг бага тоһолигтой һүеэ амяарлан суглуулжа, тугалнуудта үгэбэл һайн байгаа,—гэжэ хүнүүд дурадхаба.

Гадна һаалишадай ажалые хүнгэдхэжэ, ехэ һү һаахын тула һаалиин бүхы фермэнүүд «ёлочка» түхэлэй электрын хүсөөр һааха түхеэрэлгэнүүдтэй болохо байна. Мүнөө 1-дэхи бригадын һаалишад электрын хүсөөр үнеэдээ һааһаар һараһаа үлүүтэй болоо. Гурбадахи бригада (Хиибэлэн тосхондо) үнеэдээ электрын хүсөөр һааха аад, зайн гал оруулха материалгүй дээрэһээ энэ хүдэлмэри зогсошоо. Эдэ бүгэдэ дутуу дундануудаа усадхажа, арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэбэл, 1 миллион литр һүн һаагдахал байха,—гэжэ колхозой ахалагша зоотехник **К. А. Торгашин** хөөрэнэ.

…Нарһата Толгойн …м һаалишад үдэ… …рим сахидаггүй, …жомдожо ерэдэг …али олон ушар… …ь, үнеэдые нэгэ …эдээлүүлхэ, уһал… …хэ дэлэнгыень эр… …эн уһаар угаажа …үдэлмэри орхиг… …үгэдэһөө боложо …һаагдана, шана… …бошолно бшуу. …й ута боломсоор, …а һаадаг болгохо …жэ **Д. Цыренов** …эдтэ үгтэдэг бүр…

…гэн бүри олоор абтаха аад…

…олзо ехэтэй һал… …н тахяагай фермэ …хяашан Бимбаев …үлэ эндэ хүдэл… …нинэй. Үнгэрөө… …70 тахяануудһаа …нга 270 гаран үн… …колхоздоо тушаа… …али хараалһан …роцент дүүргээ.

…хэжэ, бүри олоор …хыдамнай ехэ ол… …хэ һэн,—гэжэ Ш. …үүлээ.

…тахяа харууһал… …дэ тахяа бүри… …э гэхэ гү, али …нган үндэгэ, һайн …яха тушааха зо… …табинхайб. Де… …а эхилжэ тахяа… …гэлжэ захалаа. …ган үндэгэ ту… …— гэжэ нүхэр …өөрэнэ. Саашадаа

бүри олон тахяатай боложо, 350 мянга шахуу үндэгэ абахын тула тахяагай байрые ургэдхэжэ, томохон фермэ барихаар колхоздоо дурадхана.

— Мүнөө тахяануудта үгтэдэг талха тарьяанай зүйлһөө гадна силос, элһэн, мел элбэгээр үгэхэ шухала. Гадна республикын колхоз, совхозуудай түрүү тахяашад тарьяа бага зэргэ ургуулан татаад, тэрэнээ тахяануудта эдюулжэ, үндэгэ олоор абадаг. Энэ түрүү аргые ажалдаа нэбтэрүүлжэ хэрэглээ һаа, тахяашаднай олон үндэгэ абаха байна, — гэжэ зоотехник **Э. Хилтухинова** дурадхана.

Үнэхөөрөөшье ургаһан тарьяа гансал тахяануудта үгэхэ бэшэ, мүн нарай хурьгадта эдюулхэдэ угаа туһатай. Энэ шухала хэрэгтэ һургуулиин үхибүүдые элсүүлжэ болоомоор.

…ай 15 центнерһээ доошо бэшэ

…гээ адууһа малда …үбһэ, тэжээл …данагүйбди,—гэ… …ын орлогшо нү… …тэмдэглэбэ. Үн… …колхознай орой… …ган центнер үбһэ, …һолоомо, 8518 …нко, 2924 тонно

…онгын уһалуу… …н хаалта боолто… …ээр һэргээхэ за… …лмэри эхилээд …убликын элитэ …түрүү дүршэл …алагдадаг 1350 …нгай гектар бү… …центнер үбһэ …о,—гэжэ хүдөө …С. **Цыренова, Р.** …нэ.

…хамта, колхоздо …үрэ үгэдэггүй …а бии. Тэрээнии …үдтэ элдүүрилжэ, …х, сахарай свёк… …бово ургамалнуу… …тушаа хүдөө бэ… …**Запханов** гэг… …Гэхэ зуура, ар… …аргагүй ехэ …дутэлүүрэй уһа… …мэ хүсэд хэрэг… …рээнэй гол шал… …уб гэхэдэ, эрьень …ан, зарим газар… …ябахын аргагүй …гдашаһан бай… …уһалууриин энэ …аряалангай, куку… …үүдые уһалхада …тай байгаа. Энэ

системые һэргээхын тула барилгын хүдэлмэри эхилхыень олон нүхэд дурадхаба. Гол канавын баруун талаарнь кукурузын 100-гаад гектар, огородой 60 гектар поли, зүүн талаарнь талха тарьяанай хэдэн зуун гектар поли нэмжыдэг. Эндэ дурсагдаһан арга боломжонуудаа бүгэдыень бэелүүлбэл, долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ «Улаан Оронго» колхоз 3600 центнер мяха, миллион литр һү, 400-гаад центнер ноохо абаха зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэнь дамжаггүй.

Мёд, „зөөлэн алта“ ехээр абаха арга бии

Зүгын, ангай фермэнүүдээр ябажа ерэһэн Нима-Цырен **Раднаев** (колхозой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ) угаа баяртай, ямар нэгэн ехэ олзо олоһондол мэһэд гэжэ, үгэ хэлэхэ өөрынгөө ээлжээ хүлеэжэ ядаһан хэбэртэй һууна. Ээлжээнэй ерэхэдэ иигэжэ хэлэбэ:

— Нүхэд, зүгымнай фермэ колхоздоо ехэл олзо оруулха аргатай байна. Би яаралгүйхэн һуужа, зүгышэнтэй хөөрэлдөөб. Тэдэнэр зүгынгөө гэрнүүдые хэдэн зуу болгохо хүсэлэнтэй байна. Жэшээнь, Хободолой голоор 2—3 газар зүгы барижа болохо. Ара Булак, Янгаажандашьё зүгы байлгахада зохид гэлсэнэ. Даб дээрэ тэдэнэр зүгынгөө гэрнүүдые энэ жэлдэ адагынь 100 болгохо, тиигэжэ тэдэнэй тус бүриһөө 30 килограмм мёд абаха гэжэ шиидээ. Минии һанахада зүгымнай фермэ гаргаша багатай, олзо ехэтэй байна. Зүгышэдтэ ямар туһаламжа хэрэгтэйб? Зүгын гэрнүүдые хэжэ үгэхэ, гэршүүхэ тариха. Энэ ушарта гэршүүхэ тарихадаа хоёр «шандага» мухарюулха болонобди. Орооһон ехээр абтаха, мёд сугларха ха юм. Колхозой правлени энээние дэмжэжэ, 1962 онойнгоо түсэб, хэмжээ-ябуулганууд соо оруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Үнэхөөр Оронго, Хиибэлэн, Янгаажанда зүгы барихада ашатай байһаниинь арсашагүй. Үнгэрһэн жэлдэ хэды хүйтэн, гандангн жэл байгаашье һаа, артелиин зүгышэд 80 бүлынгөө тус бүриһөө дунда зэргээр 28 килограмм мёд абаһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр колхоздоо 5 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа (зүгышэдэй ажалай түлөөһэ, фермын бүхы гаргаша хаяад байхада).

Саашань нүхэр Раднаев ангай фермэ тухай хөөрэхэдөө иигэжэ мэдүүлбэ.

— Ангаймнай фермэ ямаршье ушарта олзотойл байна бшуу даа. Хэрбээ фермэдээ бүри олон үлэгшэн үнэгэтэй байгаа һаа, олзонь улам ехэ байха һэн. Мүнөө тэндэмнай 28 үнэгэн бии. Теэд фермэдээ адагынь 50 үнэгэтэй болгошо һаа, зохид байгаа гэжэ тэндэхи хүнүүд хэлэнэ. Энэншье зүйтэй, колхозой правлени анхарха ушартай.

Анхарангүй байхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, ангай фермэ бишыханшье һаа, нёдондо колхоздоо 3 мянган түхэригэй олзо оруулаа ха юм.

Механизаторнууд оролдоол һаа…

Колхозой олон трактористнууд, комбайнернууд, шофернууд эдэбхи үүсхэл гаргажа, ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха гэжэ оролдоол һаа, айхабтар ехэ юумэ хэхэ аргатай гэжэ колхозой механик Бадмацырен Дашацыренович **Тулбереев** мэдүүлбэ.

Нэгэдэхеэр, манай механизаторнууд бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, трактор болон хүдөө ажахын машинануудаа СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр хүрэтэр заһабарилжа дүүргэхэ. Мүнөө тракторнуудай заһабарилгын түсэб 70 процент, машинануудай заһабарилга 55 процент дүүргэгдээд байнхай.

Хоёрдохёор, малшадай ажалые хүнгэдхэхэ зорилгоор энэ жэлдэ үшөө хоёр фермэ дээрэ үнеэдые машинын хүсөөр һааха түхеэрэлгэнүүдые тодхохо аргатайбди. Энэ хабар тусхай түхеэрэлгэтэй «ДТ-20» трактор хэрэглэжэ, малай хотон соохи шэбхэ малтаха арга бии. Үбһэ хуряалгын үедэ һүри хэхэ 2 машина хүдэлгэхэ аргатайбди.

Гурбадахяар, энэ жэлдэ үндэр баян ургаса туйлахын тула газараа һайнаар элдүүрилхэ, трактор, машинануудаа хоёр халаанда, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, хабарай тарилгын, ургаса харууһалгын, бүхы хүдэлмэриие агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэхэ тушаа хэмжээн абтаха байна.

Углөөдэрһөө кукурузын поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ эхилхын тула 3 трактор, 2 автомашина, 1 бульдозер табижа болохо.

Механизаторнуудай эдэбхи үүсхэл гаргажа, элдэб юумэ ухаалан зохёожо, ажал ехэтэй хүдэлмэриие хүнгэдхөө һаань, али болохоор урмашуулха хэрэгтэй гэжэ колхозой правленидэ дурадхахаа байнабди.

Фермэ, бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха

Үнгэрэгшэ жэлдэ хоёр-гурбан отаранууд нэгэдхэгдэжэ, хонишодой бригаданууд ажахын тоосоондо оруулагдаһан байгаа. Сагай уларилай хэдышье бэрхэшээлтэй байбал, эдэ бригаданууд үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжонуудаа хэзээ хэзээнэйхиһээ дүүрэнээр хэрэглэжэ, хонидоо зун, намарай сагта һайнаар адуулжа, ёһоор таргалуулжа шадаа. Тэрэнэйнгээ ашаар мүнөө шэнэ түл һайнаар абтажа, нэгэшье тарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Хонишодой олонхи бригаданууд ажахын тоосоогоор хараалагдаһан түсэбөө дүүргэһэн, зариманы үлүүлэн дүүргээд, энэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахаар зоригжонхой гэжэ рейддэ хабаадаһан нүхэд бултадаа тэмдэглэбэ. Хонишод бүхы юумэеэ арьбалха, үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ оролдоно.

Тиигэбэшье ажахын тоосоо нэбтэрүүлгэдэ алдуу эндүүшье гараһан, саашадаа энээниие улам нарижуулха, тиимэ бригадануудые улам томо, хүсэтэй болгожо, трактор, машинануудаар хангаха шухала гэжэ хэлсэгдээ. Ушар иимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ, колхозой хамтын суглаанай болохо үеэр тиимэ бригадануудые эмхидхэхэ, үйлэдбэриин түсэб нягтаар табиха гэжэ эдэбхитэд колхозой правленидэ дурадхаа.

***

Эдэбхитэдэй, хүдөө бэшэгшэдэй оруулһан дурадхалнууд колхозой правленидэ харагдажа, болохоёо байгаа хамтын суглаанда зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Тэрэниие хүлеэнгүй колхозой правлени, партком зарим яаралтай асуудалаар хэмжээ абажа эхилээ. Жэшээнь, эдэ үдэрнүүдтэ кукурузашадай бригаданууды эмхидхэжэ, поли дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри захалаа. Тэрээндэ хэдэн трактор, автомашина табигдажа, шэбхэ ашаха бульдозертой оньһожоруулагдаһан бригада ажаллажа байнхай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
В. БУДАЖАПОВ,
манай тусхай корр.

Нарһата Толгой нютагта оршодог отарада үнинэй хонишон Бальжннима Ринчинов ажалладаг. Нүхэр Ринчиновэй отарада 650 эхэ хонид бии.

Байгша ондо хонин бүриһөө 3,2 килограммһаа бага бэшэ ноохо, хонин бүриһөө хурьга абажа, тэдэнээ 10 һаратай болоторнь харууһалаад, тус бүхэнэйнь шэгнүүрые 35—40 килограммтай болгохо гэһэн уялга абааб, — гээд Бальжинима Ринчинов мэдүүлнэ.

Мүнөө тэрэ отарада 200 гаран хурьган абтаад, тобир һайнаар түлжүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Сэлэнгын «Улаан Оронго» колхозой түрүү хонишон Б. Н. Ринчинов.**

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Болошогүйгөөр зоргоороо ороһон ааша

БОНН, февралиин 6. (ТАСС). СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд А. А. Смирнов ФРГ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые дүүргэжэ байһан МИД-эй статс-секретарь Карстенсдэ мүнөөдэр орожо, СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зурганай хүдэлмэрилэгшэ В. А. Припольцев гэгшые хуули бусаар арестовалаад, сүүдлэжэ ороһон тухай нотые тэрээндэ барюулаа. Советскэ ното соо иигэжэ заагдана. СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зурганай хүдэлмэрилэгшэ В. А. Припольцевые хуули бусаар арестовалаад, хахад шахуу жэлэй турша соо түрмэдэ барижа, Баруун Германиин засагаархидай болошогүйгөөр зоргоороо ороһон аашые зүбтүүлэн далдалхые ФРГ-гэй правительство оролдоһон зангаараа.

ФРГ-гэй засагаархидай дурсагдаһан аашанууд хадаа уласхоорондын хуули ёһоной бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн гуримые, СССР ФРГ хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээе бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. Посольствын хуби бологшо худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зурганай хүдэлмэрилэгшэд хадаа СССР ФРГ хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй үндэһөөр хоёр гүрэнэй посольствонуудай зохихо тушаал даажа байһан хүдэлмэрилэгшэдтэ олгогдодог дипломатическа эрхэ түлөөлэлгэтэй байха ёһотой юм гэжэ советскэ ното соо хэлэгдэнэ. Хэрбээ дурсагдаһан хэлсээнүүдые ФРГ-гэй посольствын ното соо тайлбарилһые баримталха болоо һаа, огто тааруугүй ушар байдал тохёолдожо, посольствын хуби бологшо советскэ худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зурганай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэрэшэлэн ФРГ-һээ СССР-тэ байдаг посольствын худалдаа наймаанай холбоо байгуулха асуудал эрхилдэг хүдэлмэрилэгшэд посольствонуудай ямаршье техническэ гү, али хамһабариин хүдэлмэри дүүргэдэг хүдэлмэришэдһөө бага эрхэ түлөөлэлгэтэй болохо болоно.

Советскэ худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зурганай хүдэлмэрилэгшэ В. А. Припольцевые хуули бусаар арестовалаад, удаан саг соо түрмэдэ һуулгажа, хуурмаг сүүд хэхые оролдон, мүрдэлгын хоригдоһон арга методүүдые хэрэглэжэ, тэрээн тушаа зоргоороо аашалһанай түлөө харюусалгые дааха байһандань ФРГ-гэй правительствын анхаралые Советскэ правительство дахяад хандуулна гэжэ ното соо саашадаа заагдана, Иимэ аашанууд юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, советскэ түлөөлэлгын зурганай нэгэ хүдэлмэрилэгшын нэрые хухалха, мүн советскэ бүхы түлөөлэлгын зурганда һэжэгтэйгээр, хоролхон хандахаар оршон байдал ФРГ-дэ бии болгохо, тэдэнэй һаадгүйгөөр ажал хүдэлмэреэ эрхилхэ хэрэгтэ түбэг татаха гэжэ ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр иимэ харата муухай һанаашалга гаргагдана.

Тиимэһээ В. А. Припольцев тушаа хуули бусын ааша гаргахаяа болихо, тэрэниие дары сүлөөлхэ тухай Советскэ правительство эрид шанга эрилтэ хэнэ.

Алма-Ата үбэлэй сагта.
ТАСС-эй фотохронико.

Үүсхэлтэйгээр ажаллабал, амжалташье туйлагдаха

☆

(Эхэнэрнүүдэй суглаан юун тухай хэлсээб)

☆ ☆

Степной Дворец тосхон. Суббото. Эндэхи найман жэлэй һургуулида хашэал үшөө дүүрээдүй. Уужам, һаруул коридор соонь олон һандалинууд табяатай үзэгдэнэ. Юундэ иимэ байһыень һурагшад үнинэй мэдэхэ. «Эхэнэрнүүдэй соведэй тоосоото суглаан болохонь» гэжэ хэдэн үдэр урда тээ бүгэдэндэ соносхогдолон байгаа. Үхибүүдэй үшөө һургуулиһаа тараадүй байхада түрэлхидынь сугларшанхай, суглаанай болохые хүлеэжэ һуубад.

Эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Горина тоосоото элидхэл хэхэ байба. Суглааниинь нэгэ ондоотойгоор эхилээ. Сугларагшадай урда хүүгэдэй уран һайханай бүлгэм һонирхолтой наада харуулба. Тиигэһэн хойнонь тэдэнэр суглаагаа үргэлжэлүүлбэ. Элидхэлшэ үнгэрэгшэ жэлдэ хэһэн ажал тухайгаа онсо тогтожо хэлэхэ зуураа, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэ бэелүүлхэ тушаа саашадаа үшөө юу хэхэ, ямар зорилготой байһанаа һануулба.

Долоон жэлэй гурбадахи жэл— 1961 ондо Кабанскын совхозой нэгэдэхи отделениин хүдэлмэришэд барандаа шахуу коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө шударгы шангаар тэмсэнэд. Жэшээлхэдэ, үнеэдые электро хүхүүрээр һаадаг болоһон К. Суворова, үнеэн бүриһөө 2100 литр һү һаадаг П. М. Пушкарева, тугалнуудые түргөөр түлжүүлдэг А. А. Хороших, М. В. Бочалгина, эрхим гахайшан Е. Л. Суворова болон бусадай нэрэнүүдые эндэ дурдангүй үнгэрэлтэй бэшэ. Ажалда шударгы, габшагай бэрхэ түрэлхидөө һажааһан үри хүүгэдыншье эрхимээр һуралсахынгаа хажуугаар багаһаа хойшо мүн лэ ажалда дуратайгаар хүмүүжэдэг болонхой. Энэнь угаа һайшаалтай гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

«Олоороо хэлсэһэн үгэгүй, оолёор сабшаһан өөгүй» гэдэгтэл эндэ хамтаараа сугларжа, ехэ юумэ хэлсэә. Һуралсалайнгаа хажуугаар, мүн зунай амаралтын үедэ 12 мянган галуу нугаһа тэжээжэ, 400 центнер мяха гүрэндэ тушааһан Люба Капустина, Люся Сузанова гэгшэдэй нэрэнүүд республика соо мэдээжэ болонхой. Эдэ бүгэдэ баримтануудые элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тодорхойгоор тэмдэглээ.

Тэдэнэй хүдэлмэридэ ямар сэгнэлтэ үгэлтэйб? Тоосоото үе соо эхэнэрнүүдэй соведэй үүсхэлээр тосхон дотор ариг сэбэр наряар сахигдадаг, айл бүхэнэй газаа сэсэг, ногоо таригдадаг болонхой. Гадна тракторна бригадада болон һаалишадай байдаг хамтын байрада мүн лэ иимэрхүү гурим, журам нарин нягтаар сахигдана.

Совхозой отделенидэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түлөөһыень эрид гуримшуулха талаар ехэ юумэ хэгдээ. Энэ асуудал тусгаар суглаан дээрэ табигдажа, тэндэ 200 хүнэй хабаадалгатай ехэ хөөрэлдөөн болоһон бэлэй. Хубилалта болобошье, дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. Энээнэй урда тээ үхибүүдэй ясли үгы дээрэһээ ажаллажа шадаха 30—40 гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хүдэлмэридэ гарадаггүй бэлэй. Эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүн У. И. Кожемякинагай имагтал оролдолго үүсхэлэй ашаар үхибүүдэй ясли эмхидхэгдэбэ. Мүн тэдэнэй үүсхэлээр тосхондо худалдаа наймаан һүүлэй үедэ эрид һайжараа. Соведэй гэшүүд энэ хэрэг хиналта дороо абанхай.

Ургажа ябаа эдиршүүлые ёһотой коммунис үзэлтэйгөөр, бодото ажал дээрэ хүмүүжүүлэн болбосоруулха шухала байһан тухай тэндэхи һургуулиин һуралсалай таһагые даагша нүхэр Амагаева онсо тогтохо зуураа, һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбооё улам бүри һайжаруулхые уряалба. Энэ асуудалаар сельсоведэй түрүүлэгшэ И. И. Шадрин, нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ Н. Ф. Суворов, главна агроном В. Н. Кожемякин гэгшэд хэлэбэд.

Зарим тэды һайн үрэ дүнгэй хажуугаар горьтойхон дутагдалнуудай үшөөл бии байһыень тэмдэглэнгүй үнгэрэлтэй бэшэ. Мүнөөнэй эрилтэдэ, ёһо гуримда огто таарахагүй бүдүүлиг зан ааша гаргагшад эндэ яһала үзэгдэдэг гэзшэ. Эхэнэрнүүдэй соведэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн нүхэдэй сүүд һаяхан нэрээ бузарлаһан К. Попова, И. Смельникова гэгшэдые олоной урда һайсахан улайлгаа. Тэдэнэй «үреөһэн бөөрэнэр— Кузнецова, Капустина, Чулкова гэгшэдэй «алта һабынь» мүн лэ татаһан байха юм. Эдэнэр ажал гэхэдэ ай түты, архи гэхэдэ алим наашань гэжэд ябадаг хүйхэрнүүд байгаа.

Гэхын тэдыдэ урданай балар сагай ёһо заншалнууд, элдэбын худал хуурмаг найр, һайндэрнүүд хаа-яа болодог байһаниинь халаглалтай. Эдэ баримтанууд юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, партиин Программын мүнөө үедэ шанга эрилтэ табиһанай ёһоор, зоной дунда ойлгууламжын болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тодорхой бэшээр, ёһо дүүргэхын тэдысэ ябуулагдаһаар лэ байна бшуу. Тэндэхи соёл сурталай, нютагай эдэбхитэдэй энэ хэрэг ёһотой һайнаар эмхидхээд байбалынь иимэрхүү хойшолонгууд үзэгдэхэ байгаа гээшэ гү? Тон үгы ааб даа.

Хэлсэһэн асуудалаараа эхэнэрнүүдэй суглаан тодорхой шиидхэбэри баталан абаа. Ушарынь олониитын эдэбхи үүсхэл, оролдолго хүсые зүбөөр элсүүлжэ, совхозой отделениин урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь гэдэнэй горьтойхоноор нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй.

А. ФЕДОРОВ.

ТҮХЕЭРЭЛГЭ, МАШИНАНУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА БҮРИДХЭЛДЭ БЭЛЭДХЭЛ

Мүнөө жэл апрелиин 1-нэй байдалаар түхеэрэлгэ, машинануудай бүхэсоюзна тоо бүридхэл хэгдэхэ байна. Тоо бүридхэл хэхэ ушар арадай ажахын шухала удха шанартай. Тоо бүридхэл хээд байхада манай орон дотор түхеэрэлгын хэды паркнуудай байһан, машинануудай хэды шэнээн ашаглагдаһан тухай, тэдэнэй техническэ талые тодорхой баримтанууд гаргагдаха болоно. Мүн арадай ажахын, промышленностиин һалбаринуудай оньһожоруулгын, автоматизациин хэрэгсэлнүүдээр ямараар хангагдаһаниинь тодоруулагдаха байна.

Тоо бүридхэл үнгэргэхын түлөө СССР-эй ЦСУ бүридхэлэй бланкнууд, заабари заршамууд олон хэһэгээр хэблэн гаргаа. Тоо бүридхэл хэхэ уялгатай бүхы предприяти, барилга, хангадаг, худалдадаг базанууд, бусадшье организацинууд эдэ бланк, заабари заршамуудаар хангагдаха юм.

Тоо бүридхэлэй органуудай, предприятинуудай бүридхэлдэ бэлдэхэдэнь, тэрэниие үнгэргэхэдэнь совнархозууд, министерствонүүд, ведомствонүүд горьтой туһаламжа үгэхэ уялгатай.

СССР-эй ЦСУ-гэй дэргэдэ тоо бүридхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй союзна, республиканска министерствонүүдэй, ведомствонүүдэй, зарим совнархозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй заабари заршам үгэхэ зүблөөн февралиин 6-да нээгдээ. Түхеэрэлгэ, машинануудые тоо бүридхэлдэ абаха хэрэг эмхидхэн ябуулха, тэрэниие үнгэргэхэ программа тухай шухала асуудалнуудые тэрэ зүблөөндэ зүбшэн хэлсэхэ. СССР-эй ЦСУ-гэй начальнигай орлогшо Л. М. Володарский, СССР-эй ЦСУ-гэй материальна хангалгын, тоо бүридхэлэй таһагые даагша Ф. А. Беляков гэгшэд зүблөөндэ элидхэл хэбэ.

В. И. ЧАПАЕВАЙ ТҮРЭҺӨӨР 75 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮҮХЭ ДОМОГТО ОРОҺОН НАЧДИВАЙ ТҮРЭҺЭН НЮТАГТА

КАЗАГАЙ ССР. Баруун Казахстанай областиин Чапаево һууринда, һүүлшынгээ байлдаанда В. И. Чапаевай хабаадаһан газарта бодхогдоһон хүшөө.

ТАСС-эй фотохронико.

ЧЕБОКСАРЫ, февралиин 7. (ТАСС). Урда зүгһөөнь Чебоксарта орожо ерэһэн хүн бүхэн 12 метр үндэртэй скульптурые—мори унаад, һэльмэеэ дээрэ үргэн далайһан Чапаевай байхые харадаг байна... Чувашай АССР-эй ниислэл—граждан дайнай түүхэ домогто ороһон полководецын түрэл нютагынь юм. Сэрэгэй шадабари мэргэжэлэй, эрэлхэг зоригто габьяагай һүлдэ тэмдэг болоһон хүнэй нэрэ Чебоксарын хуби үни хада болоһон город шадарай Будайка гэжэ тосхондо 75 жэлэй саада тээ бии болоһон юм.

Чувашай түүхэшэн И. Д. Кузнецов баатарай нютагаархидтай һайса хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр Будайка тосхоной таряашан Иван Степановайда, тэрэнэй һамган Екатерина Семеновагайда 1887 оной январиин 28-да (хуушанайхяар) Василий гэжэ хүбүүн түрөө гэһэн тэмдэглэлые архив сооһоо олоһон байна. Полководецын үбгэ эсэгэ Гаврил Андреев крепостной таряашан байгаа, тиигээд Волга мүрэн дээгүүр пароходуудые зүдхэлсэдэг байһан юм. Тэрэ хадаа бурлагуудай дунда «Чапай» гэжэ нэрлэгдээд, гайхамшагта нэрэ обогто эхи табиһан байгаа гэжэ эрдэмтэд тухайлһан байна.

Вася Чапаев бага наһандаа ехэ бэрхэшээл үзэһэн юм. Тэдэнэй бүлэ 9 хүнһөө бүридэдэг байгаа. Талха хилээмэнэйнь үбэлэй тэн хүрэтэр арай гэжэ хүрэдэгшье байгаа һаань чапаевтан урмаа хухардаггүй байһан юм. Бүлые толгойлогшо Иван Степанович олзо бэдэрхээ гаража, баржануудһаа ашаа буулгадаг, модо дархалдаг, юумэ зөөдэг байһан юм. Вася эсэгынгээ бусажа ерэхые хододоо хүлеэжэ ядадаг байһан юм. Эсэгынгээ хөөрэхые тэрэ дуратайгаар шагнадаг байгаа. Энэ хүбүүн согтой зоригтойгоор, үнэн сэхээр хүмүүжэн ургаа. Тэрэнэй үеэлэ һамган — Надежда Гавриловна Никифорова мүнөө жэлдэ 83 наһатай болоо. Абга Алексей сэрэгэй албанһаа бусажа ерээд байхадаа, Будайка тосхоной үхибүүдтэй солдадууд боложо наададаг байгаа. Тиихэдэ Вася командираар томилогдоод, өөрынгөө уялгые ехэ оролдосотойгоор дүүргэдэг байһан юм гэжэ Надежда Гавриловна дурсадаг...

Үлэсхэлэн байдалһаа зайсахын тулада бүлынгөө Будайка тосхонһоо гаража, Самарын губерниин Балаково город ошоходонь Василий Чапаев арба нэгэтэй боложо ябаа һэн.

Мүнөө Будайка тосхон Чапаевай нэрэмжэтэ үйлсэ болонхой. Будайка тосхоной таряашадай урдань бирагүйхэн ургаса хуряажа абадаг полинууд дээрэ шэнэ гэр байрануудай кварталнууд бодхогдонхой. Город тон түргэнөөр ургана. Имагтал үнгэрһэн табан жэлэй турша соо Чебоксары городой хүн зоной тоо нэгэ хахад дахин олон болоо. Мүнөө энэ город электротехническэ, бүд нэхэлгын промышленностиин томо түб, шэнэ барилгануудай город болонхой. Чебоксарынхид городойнгоо талмайе, скверые, бүхэли районииие түүхэ домогто ороһон өөрынгөө нютагай хүнэй нэрээр нэрлэһэн байна. Чувашай хүгжэмтэ-драмын театрта Б. А. Мокроусовай зохёоһон «Чапай» гэжэ оперо хододоо гаража байдаг. Оперые табигша Чувашай АССР-эй арадай артист Б. С. Марковта В. И. Чапаевай зээ, нютагай журналист сэрэгэй албанһаа табигдаһан майор Николай Стуринов һайн дураараа заабари үгэлсэдэг юм. Түүхэ домогто ороһон полководецдэ зорюулагдан, хизаар ороноо шэнжэлхэ музей соо эмхидхэгдэһэн стендын дэргэдэ эдэ үдэрнүүдтэ хүн зон илангаяа олоороо сугларжа харадаг байна.

Баруун Казахстанай областиин Чапаево тосхондо В. И. Чапаевай нэрэтэй холбоотой дурасхаалта газарнууд олон. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1919 оной август—сентябрь һарада Чапаевай дивизиин штабай байрлаһан гэр.** ТАСС-эй фотохронико.

ШАТАР

УЛАН-УДЭ. «Спартак» бүлгэмэй шатаршадай дунда республика дотороо түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилэнхэй. Энэ уулзалгада эрхимлээшэд апрель һарада Чита городто үнгэргэгдэхэ Федерациин шатаршадтай түрүү һууриин түлөө наадаха юм..

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр шатаршан Мадаевтай сагаанаар наадаһан Цыденов шалтагаангүйгөөр добтолжо, байдалаа муу болгоо. Тиигэжэ 25-дахи ябадалдаа бэрсэеэ алдаад, «шүүгдээб» гэһэниинь халагламаар. Удаадахи хюлгэ дээрэ наадаһан Ковалевский дүршэлтэй шатаршан Тесленкодэ 21дэхи ябадалдаа шүүгдэшоо. Шатаршад Мельников-Яблошевский, Волков-Улымжиев гэгшэд тэнсээ. Тиихэдэ Козулина Тарасов, Смышляев, Вощенко гэгшэдэй наадан хойшолуулагданхай.

А. Игумнов.

***

ЧЕЛЯБИНСК. Шатараар «Буревестник» бүлгэмэй дунда эхилһэн мүрысөөнэй гурбадахи, дүрбэдэхи уулзалга үнгэрэгдөө. Гурбадахи уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ Гармаева Сорокинада шүүгдээ. Мүрысөөнэй дүрбэдэхи үдэр Иваново городой шатаршан Абалмасоватай наадаһан Гармаева тэнсэһэн байна. Игумнова Казьмина (Челябинск) гэгшэдэй наадан хойшолуулагдаа. Дүрбэн уулзалгын удаа Абалмасова — 3, Гармаева — 2,5 очкотой.

Энэ үдэр эрэшүүл хойшолуулагдаһан партияа наадаа. Манай республикын түлөөлэгшэ Александр Самарин Дайлидовтай наадаһан партияа үргэлжэлүүлхэдээ, шүүгдэшоо. Удаань Тагильцевтай наадахадаа шүүгээ. Дүрбэн уулзалгын удаа Уфа городой мастерта кандидат Копылов 3,5 очкотой түрүүлжэ ябана. Днепропетровскын мастер Новопалиин — 3, Самарин 3-һаа 2 очкотой.

Л. Елизаветина.

Хилын саанаһ[аа]

КПСС-эй XXII СЪЕЗД ДЭЭРЭ Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНҮҮД ИТАЛЬЯН ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ТОЛИЛОГДОБО

РИМ, февралиин 7. (ТАСС). КПСС-эй XXII съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдэй текстые «Эдитори Риунити» гэжэ хэблэл итальян хэлэн дээрэ оршуулжа, ном болгон гаргаа. Партиин съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэһэн тоосоон, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Программа тухай элидхэл, коммунизм байгуулагшадай съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретариин хэлэһэн үгэ түгэсхэлэй ном соо оруулагданхай.

Ю. Гагарин Либеридэ ерэбэ

МОНРОВИ, февралиин 7. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Дотоодын хэрэгүүдэй министр Мелтон, бусад тусхай тушаалта хүнүүд үсэгэлдэр Либеридэ ерэһэн дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагаринииие Монровиин аэродром дээрэ угтаа. Аэродромһоо гараһан зам дээрэнь сугларһан Либериин олон түмэн хүн зон Советскэ Союзай түлөөлэгшые хани халуунаар амаршалаа.

Ю. Гагарин вице-президент Толбертдэ, түлөөлэгшэдэй палатын түрүүлэгшэ Генристэ, гүрэнэй секретарь Грайнсдэ тэрэ үдэртөө айлшаар ошоо.

Советскэ космонавтые амаршалхадаа, Грайнс иигэжэ мэдүүлээ. Гагаринай габьяа хадаа «байгаалиин хүсые хүнэй булиһан шухала илалта, совет арадай эрэлхэг зоригые, оюун ухаае, баатаршалгые харуулһан үнэмшэстэй баримта болоно».

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Советскэ Союзай түрүү зэргэдэ ябаһаниинь түүхэдэ тэмдэглэгдэхэл. Эдэ элитэ ехэ амжалтануудаарнь, дашарамдуулан Советскэ Союзые, тэрэнэй эрдэмтэд болон арадые Либериин правительство, арад амаршална гээд тэрэ саашань хэлээ. Ю. А. Гагаринай нэрэ дээрэ Либериин президент Табмэнэй эльгээһэн амаршалгын телеграммые гүрэнэй секретарь уншаа.

Президентын даалгабаряар гүрэнэй секретарь оронойнгоо дээдэ хайрануудай нэгээр—Африкын одоной ехэ лентээр Ю. Гагаринииие шагнаа.

„Куба гансаарданги бэшэ"

РИО-де-ЖАНЕЙРО, февралиин 6. (ТАСС). Кубын арадай национальна хоёрдохи генеральна ассамблейдэ Н. С. Хрущевой бэшэг эльгээхэдээ, «Куба гансаарданги бэшэ» гэжэ хэлэһэн үгэнүүдые «Ултима Ора» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Кубые Латиин Америкын арадууд, бүхы түрүү хүн түрэлтэн дэмжэнэ, тэрээндэ Советскэ Союзай арадууд талархана гэжэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдые бэшэг тухай Москваһаа абтаһан мэдээсэлнүүд соогоо газетэ тусгаар илгаруулжа толилһон байна. «Кубые дэмжэжэ байһан тухайгаа Хрущев дахяад мэдүүлбэ» гэһэн томо гаршагтайгаар Н. С. Хрущевой бэшэг тухай мэдээсэлые «Глобо» гэжэ газетэ толилоо. Энэ мэдээсэл нютагай радиостанцинуудаар мүн лэ дамжуулагдаһан байна.

Франц[иин] компар[тиин] гэшүүд о[лошорно]

ПАРИЖ, февра[лиин] Франциин Комму[нис]тиин нютагай [...] партийна докуме[нт] гүүлжэ байна. Энэ[...] тиин зэргэдэ шэнэ[...] Энэ оной феврал[...] лаар, компартиин [...] мянган хүн ороһо[н...] дөө 629 нютагай [...] низацинууд, тэрэ [...] низацинууд промы[...] приятинуудта бии [...]

Швециин [...] фестивальд[...]

СТОКГОЛЬ[М, февра]линн 7. (ТАС[С]) [...] шуулай бүхэ[...] тивальда бэлэ[...] рэниие үнгэрг[...] хитэйгээр х[...] гэһэн уряатай[...] циин демокра[...] луушуулай со[...] ниин органи[...] үдэрэй конфе[...] городто болоо.[...] хи ханинарынь [...] К. Кокконен, [...] гэгшэд Швеци[...] да айлшаар ер[...] кидэ болохоёо [...] тивальда Фин[...] луушуулай ям[...] хэл хэжэ байһ[...] рэжэ үгөө.

КПСС-эй XX[...] хүдэлмэри тух[...] компартиин Ц[...] Х. Хольмберг [...] та хөөрэжэ үг[...] Тэрэ хадаа Ш[...] гациин состав[...] КПСС-эй съез[...] мэридэ хабаад[...] гаа.

Голландиин сэрэгэйхид тэбэдэнэ, яарана

ГААГА, февралиин 7. (ТАСС). Голландиин сэрэгэй алба хэгшэдэй ээлжээтэ бүлэг Баруун Ирианда эльгээгдэбэ. Голландиин сэрэгүүдые Баруун Ирианда абаашахын тулада зорюута тодологдоһон Голландиин транспортна самолёдуудай өөрынгөө газар дээрэ буухыень хэдэ хэдэн ороной правительствонууд зүбшөөгөөгүй. Тиимэһээ Голландиин солдадууд энгэй хүнүүдэй хубсаһа үмдөөд, КЛМ гэжэ авиакомпаниин юрын самолёдуудта һуугаад, Токио дээгүүр гаража, Баруун Ирианда эльгээгдэнэ.

Баруун Ириандахи Голландиин колониальна сэрэгүүдтэ алба хэхые хүсэдэггүй байһан тухайгаа олон солдадууд аэродром дээрэ байһан журналистнуудта ябахынгаа урда тээ мэдүүлһэн байна.

Юрий Гагарин Грецидэ аян[шалха] болобо

АФИНЫ, февралиин 7. (ТАСС). Грецидэ аяншалха тухай греко-советскэ бүлгэмэй уряалые дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагарин зүбшөөһэн байна. Советскэ космонавт февралиин 12-то Афиныда ерэхэ юм. Тэрэниие баяртайгаар угтахын тулада Грециин ниитын организацинууд болон хүн зон бэлэдхэл хэжэ байна. Гагаринай ерэхэ болоһон тухай мэдээсэл [...] бүхы Гр[...] гаан [...] тараа. [...] лагдаһа[н...] нуудые [...] дые газ[...]

НАТО-гэй генералнууд Греци ходо ошоно

АФИНЫ, февралиин 6. (ТАСС). Һүүлэй үедэ НАТО-гэй генералнууд, офицернүүд Греци ходо ошодог болоо. Эдэ үдэрнүүдтэ Грециин сэрэгэй түлөөлэгшэдтэй хэлсээнүүдые хэхэеэ НАТО-гэй хоёр генерал Афины ерэһэн байна. Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагшын орлогшо американска генерал Пальмер, Европын урда хубидахи НАТО-гэй ВВС-эй командалагша американска генерал Суоффорд тэндэ ерээ.

Хэблэлэй мэдээсэһээр, тэндэхи Болгариин хилэ шадар НАТО-гэй ехэ маневртэ бэлэдхэл ехээр хэгдэнэ. НАТО-гэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно главна командалагша генерал Норстэд энээн тухай һаяшаг соносхоһон юм. Энээнһээ шалтагаалжа, НАТО-гэй командованиин түлөөлэгшэд Грецидэ түргэ-түргэн ерэдэг болоо.

Португалиинхид Анголодо зэрлиг ааша гаргана

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 7. (ТАСС). Анголын түрмэнүүдтэ хүн зон угаа олоор хаагданхай. Анголодо португалиинхидай хэжэ байһан зэрлиг муухай аашанууд нацистнуудай хэһэн гэмтэ үйлэ хэрэгүүдтэй адли гэжэ хоёр миссионер мэдүүлээ. Тэдэниие Португалиин засагаархид арестовалһан аад, тааруугүй гэршэнэр болоно гэжэ тоолоод сүлөө.

Бульдозернуудаар малтаһан ехэ нүхэнүүд соо африкынхидые олоорнь тууужа оруулаад, тэдэниие буудан алана гэжэ миссионернүүд хөөрөө гээд «Юнайтед Пресс Интернейшнл» агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Де Голль үгэ хэлэ[бэ]

ПАРИЖ, февралиин 6. (ТАСС). Франциин президент де Голль Франциин радиогоор, телевиденеэр үсэгэлдэр үгэ хэлэбэ.

Тон богонихон болзор соо Алжирта эб найрамдал тогтоохо, Алжирай өөрынгөө хуби заяае гартаа абаха хэрэгтэнь туһалха гээшэ Франциин зорилго болоно гэжэ тэрэ бэһал шашаба. «Бүрин эрхэтэй, бэеэ даанги» Алжирай гүрэниие Франциин правительство мэдэрхээр бэлэн гээд тэрэ үргэлжэлүүлээ. Зүгөөр бүрин эрхэтэй, бэеэ даанги Алжирай гүрэн бии болгохо тушаа бодото ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһаниие, Алжирай Республикын саг зуурын правительствотай хэлсээнүүдэй хэзээ дахин хэгдэхэ тушаа президент хэлэбэгүй.

Харин Алжирта бэеэ даанхай байдал олгохо «эрхэ байдал» тушаа президент тодорхойлон хэлэһэн байна. Тиихэдээ «Франциин Сахарадахи зорилгонуудые» мэдэрхэ ёһотой, тэндэ байдаг европеецуудта «аюулгүй байдал» хангаха, тэдэнэй зөөри зөөшын ойро хүрэхэгүй гэһэн эрилтэнүүдые президент табиһан байха юм.

Франциин дотоодын политическэ байдалай шахардуу шанга байһаниие президент мэдэрээ. Фашис этэгээдүүдэй, колониалистнуудай гэмтэ хэрэгүүдһээ шалтагаалан, иимэ ушар байдал тэндэ тохёолдоһон байна. Эдэ этэгээдүүдтэ эсэргүү хэмжээнүүд абтаха гээд тэрэ мэдүүлбэ. Францида хэгдэжэ байһан хорото аашануудые болюулхын түлөө ямар тодорхой хэмжээнүүд абтахаб гэжэ президент тайлбарилаагүй. Гэхэтэй хамта президент де Голл[ь ...] хын хоёр час [...] гэлдэр иимэ [...] байна. «Хэтэрмэ[...] түлөөлэгшэд Ор[...] диостанциин на[...] рэнэй дүтын [...] хулуужа абааша[...] Иигэжэ радиост[...] хэсэ болёо. Тэ[...] цяар президенты[...] дамжуулагдаха [...] гөөр энэ ушарай[...] һоо шалтагаала[...] этэгээдүүдэй [...] жуулга хэгдээ [...]

Гадаадын пол[итическэ бай]дал тухай през[идент] хэлэбэ. Тиихэдэ[...] дын шухалын [...] далнуудые шии[...] нүүдтэ хабаада[...] циин арсадаг[...] һайн тээшэнь ха[...] гэ гаргаа. Ила[...] ниин асуудал т[...] лэһэн байна. Со[...] талаһаа «занал[...] нэ гэһэншүүгээ[...] байха юм. Иигэ[...] заналтын хэгдэж[...] рэһээ буу зэбсэ[...] дэжэ байна гэжэ[...] лэхэ хүсэлтэй [...] хэхэ атомна х[...] бии болгохо яб[...] дент баримтал[...] гаа бшуу. Бару[...] хабаадуулжа, [...] нида «дэлхэй [...] нүлөөтэй, хүсэ[...] литическэ бүлэ[...] гохо тушаа пре[...] байна.

АГУУЕХЭ ПОЭДЭЙ БИБЛИОТЕКЭ

☆

А. С. Пушкинай наһа бараһаар 125 жэлэй ойдо

☆ ☆

А ЖАБАЙДАЛАЙ ГЭРЭЛТЭ һайхан замаар ябажа, түйлай ехэ ажал хэһэн ородой агуухэ поэт Александр Сергеевич Пушкинай зүрхэнэйнь сохилсо замхахаяа байба. Дуэльдэ хүндөөр шархатаһан поэт өөрынгөө кабинет соохи диван дээрэ ехээр зобожо хэбтэхэ зуураа нюдөө нээгээд, һүлэмхи харасаар комнато соохиёо тойруулжа шэртэн хараһанайнгаа удаа «хахасаябди, хахасаябди, нүхэдүүд!» гэжэ тон аргааханаар шэбэнэн хэлээ һэн тээд тэрэ үеын хүнүүд гэршэлһэн юм.

Арадтаа хүндэтэй болоһон поэт наһа барахынгаа урдахана хэнтэй хахасааб? «Хахасаябди» гэһэн һүүлшынгээ үгэ хэндэ хэлээб? Наһа барахаяа байгшын хажууда байһан дүтын хани нүхэд Жуковский, Даль, Данзас, эмнэжэ байһан врач Спасский гэгшэд поэдэй нюдэнэйнь харасаар иигэжэ тухайлһан байгаа, агуу ехэ поэт өөрынгөө библиотекэтэй, номуудтайгаа хахасаһан байба, яахадааб гэхэдэ тэдэ номуудынь бүхы наһан соохи үнэн сэхэ ханинарынь, эрхим зүбшөөлшэдынь байхаһаа гадна сэдьхэл зүрхыень баясуулдаг байһан юм.

Поэт библиотекэеэ хори гаран жэлэй турша соо байгуулаа бэлэй. А. С. Пушкин Парижһаа ном захюулжа асаруулдаг, Москвагай, Петербургын номой лавкануудһаа худалдажа абадаг, букинистнүүдэй дэлгүүри дээгүүр бэдэрдэг байба. Залуу Пушкин үшөө Лицейдэ байха үедөө өөрын библиотекэ бии болгохо гэжэ шиидэһэн юм. Гэбэшье тэрэ һаналаа бүри хожом, Одессэдэ байха үедөө хүсэлдүүлжэ эхилээ һэн. Поэт тэрэ үедэ иигэжэ бэшэһэн юм: «өөртөө хэрэгтэй алмазуудые бэдэржэ, үгырэн хооһордог шэл зүһэгшэтэй адлирхуу болоод байнаб».

А. С. Пушкин тиихэ үедэ эд зөөреэр ядалдадаг байһан юм. Гэбэшье номдо мүнгөө хайрладаггүй һэн. Тэрээнэй гайхамшагта библиотекэдэ ородой, хариин гүрэнүүдэй авторнуудай шэнэ шэнэ зохёолнууд саг үргэлжэ нэмэдэг байба. Сүлэгдэһэн поэт Михайловскһаа Петербург бусаха үедөө номуудаар баян болоһон байгаа. Тэдэ номуудые абаашахын тула 12 мори тэргэ хэрэгтэй болоо һэн.

Библиотекэеэ арьбажуулхын, тэрээнээ бүрин бүтэн байлгахын хойноһоо Пушкин саг үргэлжэ һаналаа табидаг байһан юм. «Библиотекэмни улам ехэ боложо байна» гэжэ 1834 ондо һамгандаа баяртайгаар бэшэһэн байгаа. Хоёр жэл үнгэрөөд байхада һамгандаа Москваһаа иимэ асуудалтайгаар хандаа бэлэй: «үхибүүдни, номуудни ямар байнаб?...».

...Гениальна поэдэй наһа бараһанай һүүлээр библиотекэнь 60 гаран жэлэй туршада элдэб газараар нүүһэн юм. Наталья Николаевнагай генерал Ланскда хадамда гараһанай һүүлээр бүхы номуудынь поэдэй һүүлшын байраһаа казармануудта асарагдаад, шиигтэй байрада хаягдаа һэн. Баян номуудынь ямаршье харууһагүйгөөр тэндэ хэдэн жэл хэбтэһэн байгаа. Нилээхэн сагай үнгэрһэн хойно поэдэй аша хүбүүн Александр Александрович Пушкинай оролдоһоной ашаар номуудынь Москвагай губерниин Бронницко уездын Ивановска тосхондо—поэдэй ашын именидэ абаашагдаа бэлэй.

1900 ондо, Петербургда Пушкинай гэрэй бии болгогдоходо Пушкинай өөрэйнь библиотекэ Нева мүрэнэй эрьедэхи городто дахинаа асарагдаһан юм. Эдэ үнэтэ номууд ородой литературын институтда гамтайгаар хадагалагдана.

А. С. Пушкинай библиотекэ бүрин бүтэн хадагалагдажа шадагдаагүй. Зарим номуудынь нэгэ газарһаа нүгөө газарта абаашагдаха үедөө үгы болоһон, олохониинь шиигтэжэ, гамгүйгөөр шэрэгдэжэ гэмтэһэн байна. Жэшээнь, поэдэй өөрэйнь зохёоһон номууд үгы болошонхой. Тиибэшье библиотекэ соонь үлэһэн номуудыншье ехэ үнэтэйнүүд. Тэндэ мүнөө үедэ 3.700 шахуу ном бии.

...Уужам һаруул комнато. Ханын хажуугаар ехэ ехэ шкафууд табяатай досоо талаарнь хүхэ сэнхир полотно бүд татагданхай. Шкафуудайнь нэгые нээжэ харабабди. Тэрээн соохи номуудай булта шахуунь тон шухаг номууд. «Петербургһаа Москва аяншалга» гэһэн А. Н. Радищевай улаан арһан гадартай номой түрүүшын хуудаһан дээрэ Пушкинай гараар иигэжэ бэшээтэй: «нюуса канцелярида байһан ном. 200 түхэриг түлэгдэнхэй». Номой автор—ородой агуухэ уран зохёолшо-революционерые поэт илангаяа ехээр хүндэлдэг, энэ ном абаһандаа ехээр омогорходог байһан юм.

«Пугачевой түүхэ» бэшэхэдээ Пушкинай хэрэглэһэн үшөө нэгэ ном хүниие һонирхуулмаар. Екатеринын хаан шэрээдэ байха үедэ ажаһууһан «Александр Ильич Бибиковэй ажабайдал, албан хэрэг тухай тэмдэглэлнүүд» гэжэ энэ ном гаршаглаганхай. Тэрэ генерал—Пугачевой восстанида хабаадагшадые хэһээгшэдэй нэгэн байгаа. Үгэнүүдые шадамар бэрхээр хэрэглэгшэ энэ номуудай хуудаһануудта һанамжануудаа бэшэнхэй.

Олохон хуудаһануудтань асууһан, шангадхаһан тэмдэгүүд, зураһан газарнууд, тобшохон ажаглалтанууд дайралдана. Тус зохёолдо Пушкинай ямараар хандаһыень, зарим ушарта баясаһыень, сухалаа хүдэлгэһыень номой тэмдэглэлнүүд гэршэлэн харуулна.

Мэдээжэ болоһон олохон уран зохёолшод ородой шэнэ поэзидэ эхи табигшада номуудаа бэлэглэдэг байһан юм. Ород хэлэн дээрэ Н. Гнедичын оршуулһан Гомерэй «Илиада» гэжэ гоё гадартай ном нэгэ шкафай таг дээрэ табяатай. Бэлэг болгон үгтэһэн тэрэ номой түрүүшын хуудаһанда иигэжэ бэшэгдэнхэй: «ехээр хүндэлһэнэй тэмдэг болгон оршуулагшаһаа Александр Сергеевич Пушкинда». Англи хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн Байроной зохёолнуудай нэгэ томохом ном мүн лэ эндэ табяатай. Тэрээнэй гадар дээрэ поляк хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн иимэ үзэгүүд аржын харагдана: «Байрониие Пушкинда барюулнаб. Хоюуландань доро дохигшо А. Мицкевич».

Пушкинай библиотекэдэ—Ломоносовой, Карамзинай, Дмитриевэй, Жуковскиин, Крыловой, Гоголиин, Грибоедовэй, Вяземскиин, Рылеевэй, Денис Давыдовай, мүн ородой бусадшье уран зохёолшодой номууд бии. Хариин гүрэнүүдтэ хэблэгдэһэн номуудшье мүн лэ олон. Ажабайдалые уран һайханайнгаа талаар үнэн зүбөөр, бүхы талаһаань харуулһанайнь түлөө Пушкинай сэдьхэл досоо ехээр хүдэлгэһэн Шекспирэй зохёолнууд; урданай сагые зүбөөр зураглан харуулһанайнь түлөө поэдэй ехээр сэгнэһэн Вальтер Скоттын түүхэтэ романууд эндэ бии. Мүн эндэ Данте, Вальтер, Гюго, Мольер, Лафонтен, Гёте, Шиллер гэгшэдэй номууд табигданхай.

14 хэлэн дээрэ—ород, лата, грек, англи, француз, немец, итальян, испан, поляк, чех, мүн бусадшье хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номууд Пушкинай библиотекэдэ суглуулагданхай. Эдэ хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэһэн номуудые бултыень шахууе Пушкин уншадаг байһан юм.

Энэ шухаг библиотекын тагуудта элдэб асуудалнууд тушаа номууд бии. «Ородой городууд тухай тэмдэглэлнүүд», «Сэрэгэй түүхэ тушаа түсэбүүд болон картанууд», «XVIII зуун жэлдэ ородуудай сэрэгэй аяншалгануудай түүхэ», «Бессарабиин эртэ урдын түүхэ», «Нэгэдэхи Петрын ажал-ябуулганууд» гэһэн номууд, эртэ урдын философиин, уран гоёор бэшэлгын, статистикын асуудалнуудаар бэшэгдэһэн номууд эндэ бии. Эдэ бүгэдэ ородой гениальна поэдэй хэды олон асуудалнуудта һаналаа табидаг байһые гэршэлнэ.

Пушкинай библиотекын шухаг номуудые һэльбэн заһаха талаар һүүлэй үедэ ехэ ажал хэгдээ. Мянга гаран том ном һэльбэн заһагдаба. Номой хабтаһанууд болон хуудаһануудта поэдэй гараар бэшэгдэһэн, карандашаар тэмдэглэгдэһэн газарнууд удаан саг соо балархагүй болгогдоо.

Совет хүнүүд Пушкинай өөрэйнь библиотекэдэ гамтайгаар хандана.

Д. Захаров,
ТАСС-эй корр.

Ленинград.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00—Һүүлэй һонин. 19.05—А. С. Пушкинай нүгшэһэнһөөнь хойшо 125 жэлэй ой. «Рукописи Пушкина» гэжэ научно-популярна фильм. 19.25—«Япони соогуур аяншалга» гэһэн дамжуулга. 19.40—«Разум против безумия» гэжэ документально-хроникальна фильм. 20.30.—«Спортын мастернууд» гэжэ бүлэгһөө «Виллингтон Баранников» гэһэн дамжуулга. 20.50 —«Укрощение строптивой» гэжэ уран һайханай фильм. 22.25—Февралиин 9-нэй программа.

Саг агаар

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 24—26, үдэртөө 17—19 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Г. Карташева,
гидрометбюрогой дежурна синоптик.

Редактор
Ц. Ц. [...]

Манай адрес, телеф[оннууд]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Лени[на ...] **ФОНЫ РЕДАКЦИИ:** редактора — 46-32, зам. [...] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: парти[йной] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и сов[етского строи]тельства — 47-59, промышленности и транспорта — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабселько[ров ...] отдел переводов и корректорская — 35-95. [...] 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[уры ...] АССР.

Н00594.